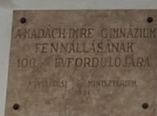

ÚJ

KÖZNEVELÉS

2021. SZEPTEMBER | 77. ÉVF. 7. SZÁM

MADÁCH

140 éves a budapesti
Madách Imre Gimnázium

PEDAGÓGIAI
KOMMUNIKÁCIÓ

OKTATÁSI
HIVATAL

Régebbi lapszámainkat, cikkeinket megtalálják a

folyoiratok.oh.gov.hu
weboldalon

OKTATÁSI
HIVATAL

Kommunikálok, tehát vagyok

Szöveg: **Indri Dániel Janisz** főszerkesztő | Fotó: Dömölky Dániel

Az információcsere folyamata egy közös jelrendszer segítségével – ez nem más, mint a *kommunikáció* pontos meghatározása. Érzéseink, mondanivalónk, akaratunk kifejezésére évezredek óta csiszolunk kommunikációs készségeinken, és nincs ez másként akkor sem, ha mindez az iskolában történik. Melyek a jó pedagóguskommunikáció ismérvei? Hogyan lehet bizalmi viszonyt kialakítani a szülőkkel?

Havi témánk – mint azt talán már ki is találhatták – a pedagógiai kommunikációt járja körül, ahol – többek között – a fenti kérdésekre is választ kaphatunk. Ki más lehetne kompetensebb ebben a témában, mint egy, a viselkedést jól ismerő szakember, ezért a jó pedagógiai kommunikáció ismérveiről és az iskolába aló visszatérésről *Molnár Anett* pszichológust kérdeztük. Természetesen más a helyzet, ha osztályfőnöki szerepkörbe kerül egy pedagógus, így az osztályfőnökség jelentőségéről *Szekszárdi Júliával*, az Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesületének elnökével beszélgettünk. Mindemellett két, pályájuk elején járó pedagógus gondolatait is megismerhetik.

Rendkívül fontosnak tartom, hogy az iskolai erőszak, bántalmazás ellen megelőző lépéseket tegyünk, illetve a már kialakult konfliktusokat is megfelelően kezeljük. Erre példa a Kelenvölgyi Általános Iskola, ahol immáron saját erőből tartanak ezzel kapcsolatos foglalkozásokat. A részletekről *Benis Andrea* intézményvezető és *Gaál Viktor* intézményvezető-helyettes meséltek. Hasonló elven működik az ENABLE program is, amelynek célja nemcsak az offline, hanem az online zaklatások csökkentése is. Erről *Dr. Jármí Évával*, az ELTE PPK Tanácsadás- és Iskolapszichológia Tanszék adjunktusával beszélgettünk.

Címlapunkon a budapesti Madách Imre Gimnáziumot láthatják, mely idén ünnepli fennállásának 140. évfordulóját. Ez alkalomból beszélgettünk *Mészáros Csaba* igazgatóval az iskola múltjáról és jelenlegi helyzetéről.

Aktuális rovatunkban a 30. Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny egyik díjazottjával, *Ravasz András Zoltánnal*, illetve *Pakucs Jánossal*, a Magyar Innovációs Szövetség alapító elnökével olvashatnak interjút.

Az új tanév számunkra is új rovatot tartogat: elindítjuk *Helytörténeti kitekintő* című rovatunkat, melyben hónapról hónapra beszélgetünk olyan szakemberekkel, akik sokat tettek azért, hogy a fiatalok számára megismerhető legyen az őket körülvevő történelem; elsőként *Ugrai Gábor* történelemtanár mutatja be Békéscsabát.

Van új a NAT alatt rovatunkban a történelem tantárgy változásait segít megérteni *dr. Nánay Mihály*, a Történelemoktatók Szakmai Egyesületének elnöke. *Oktatás-nevelés* rovatunkban pedig az Arany János Kollégiumi Programban részt vevő egyik iskola jó gyakorlatát mutatjuk be.

Az új tanévhez rengeteg szép élményt kívánok!

Új Köznevelés magazin

Alapító: Emberi Erőforrások Minisztériuma

Kiadó: Oktatási Hivatal (OH)

Felelős kiadó: Brassói Sándor, az Oktatási Hivatal megbízott elnöke

Felelős szerkesztő: Kamp Alfréd
fősztályvezető

Főszerkesztő: Indri Dániel Janisz

Szerkesztő: Karkó Ádám, Németh Gábor

Szerkesztőbizottsági tagok: Kaposi József,
Ötvös Zoltán

Olvassószerkesztő: Gyimesné Szekeres Ágnes

Tördelőszerkesztő: Pattanyus Gergely

Hirdetés: koznevelas@oh.gov.hu

Cikkeket az alábbi e-mail-címre várunk:
koznevelas@oh.gov.hu

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll módunkban honoráriumot fizetni.

SZERKESZTŐSÉG:

Cím: 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.

E-mail: koznevelas@oh.gov.hu

Honlap: folyoiratok.oh.gov.hu/uj-koznevelas

Layout-tervek: „Salt Communications Kft.

Címdal fotó: Indri Dániel Janisz

Fotók: Shutterstock.com

ISSN 2064-0625

Terjedelem: 3 ív

Tartalom

BEKÖSZÖNTŐ

- 1 Indri Dániel Janisz: Kommunikálok, tehát vagyok

AKTUÁLIS

- 3 30. Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny – interjú **Ravasz András Zoltán** 2. helyezettel és **Pakucs Jánossal**, a Magyar Innovációs Szövetség alapító elnökével
- 6 A 2021/2022-es tanév fontosabb napjai

OKTATÁS-NEVELÉS

VAN ÚJ A NAT ALATT

- 10 **Történelem:** A reális, pozitív nemzeti öszkép a fontos – interjú **dr. Nánay Mihállyal**
  - 12 Jó gyakorlatok az Arany János Kollégiumi Programban (2. rész)
  - 14 Jó alapokkal! – A középiskolai átmenet nehézségei
- #### LÉLEKBÚVÁR
- 18 A kommunikációnak nagyon fontos összetartó ereje van – interjú **Molnár Anett** pszichológussal

A HÓNAP TÉMÁJA: PEDAGÓGIAI KOMMUNIKÁCIÓ

- 22 Madách életműve egy életre szóló indíttatást ad – interjú **Mészáros Csabával**, a 140 éves budapesti Madách Imre Gimnázium igazgatójával
- 27 Osztályfőnökként elengedhetetlen a személyesség – interjú **Szekszárdi Júliával**, az Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesületének elnökével
- 30 Pályakezdő pedagógusok – interjú **Szabó Ágnessel** és **Tolnai Ritával**
- 32 Bizalmi helyzet, empátia, elfogadás – interjú **Benis Andreával**, a Kelenvölgyi Általános Iskola intézményvezetőjével és **Gaál Viktor** intézményvezető-helyettessel
- 35 Cél a bántalmazásellenes normák erősítése – interjú **dr. Jármí Évával**, az Oktatási Hivatal adaptációs szakértőjével
- 37 Projektpedagógia virtuális térben – eTwinning, a 21. századi tanár platformja
- 40 Egyszer volt...

A MI VILÁGUNK

HELYTÖRTÉNETI KITEKINTŐ

- 42 Békéscsaba: Fontos, hogy a helytörténeti témák „hazamenjenek”
- 44 Kulturális ajánló
- 46 Évfordulók
- 47 Iránytű
- 48 Pályázatok

Az esélyegyenlőség nevében

A Braille Comfort Pack célja, hogy lehetőséget biztosítson bármilyen – piacon lévő – könyv elolvasására a vakok és gyengénlátók számára. A projektötlet elsősorban a magyar nyelvű látáskorlátozottaknak szól, de bármilyen idegen nyelvre való adaptálás lehetséges. A 30. Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny második helyezettjével, a kovásznai **Ravasz András Zoltánnal** beszélgettünk, aki a Magyar Innovációs Szövetség legjobb határon túli pályázójának járó ösztöndíját is elnyerte.

Szöveg: **Karkó Ádám** | Fotó: Indri Dániel Janisz

Hogyan merült fel a verseny lehetősége?

Édesanyám talált rá a pályázatra, majd megkérdezte tőlem, van-e kedvem versenyezni, amire természetesen az volt a válaszom, hogy igen, ugyanis nagyon szeretem a technikai eszközökkel való foglalatosságot és az informatikát. Arra viszont nem gondoltam volna, hogy a második helyezést is elérem, bár rengeteg időt és energiát fektettem bele. Az iskolában sokszor nincs lehetőség – főleg egy kisebb településen – a pályázásra, hiszen a diákokat nem értesítik a lehetőségekről.

Mikor kezdte el behatóbban foglalkozni a műszaki konstrukciók gondolásával, elkészítésével?

Az informatika mindig nagyon érdekelt. A mechanikai és elektronikai szerkesztésekkel körülbelül két éve kezdtem el foglalkozni. Az egész a kovásznai *Szabó Gyula* elektromechanikai mérnökkel kezdődött, akire édesanyám hívta fel a figyelmemet, és bemutatott neki, hogy inaskodjak nála. Elsősorban programoztam nála – egyszerű weboldalaktól elkezdve komoly leltározási szoftverekig és céges biztonsági rendszerekig –, de észrevettem, hogy mindenféle elektronikai berendezés megtalálható nála, majd kérdésekkel bombáztam, míg végül megtanította nekem az alapokat, vagyis jobban mondva inkább meghozta a kedvet az elektronikával való foglalkozáshoz. Aztán a tavaszi nagy karantén idején otthon egyedül építettem egy távirányítható autót, egy légsokkolót és egy joystickkel irányítható képernyőolvasót.

Hogyan történt a felkészülés a versenyre?

A pályázatot az utolsó pillanatban kezdtem el írni, ugyanis későn értesültünk róla a TV-ből. A beadványom viszont tele volt hibával, műszakilag sok minden nem stimmelte elsőre, de szerencsére beválasztottak azok közé, akiknek lehetőséget adtak, hogy teljesen kidolgozzák az elképzelésüket. Miután megkaptam az értesítőt, hogy továbbjutottam, elkezdtem dolgozni a szintén Kovásznán élő, volt tanárommal, *Szabó Leventével*, aki egyébként mérnök, és felkértem, hogy legyen a mentorom. Nagyon jól kijövünk, imádok vele dolgozni! Mérnökként ő főleg a konstrukció megszerkesztésében segített nekem – a szoftvert, a 3D-nyomtatást és a tekerceselést én intéztem.

Dr. Jakab László, a zsűri elnöke, Ravasz András Zoltán és Prof. Dr. Bódis József államtitkár

A projektötlet már korábban is létezett, vagy a pályázat kiírásakor került a munkaasztalra a terv?

Hirtelen jött ötlet volt, meg is lepődtem, hiszen előzetesen nem volt sok ismeretem a látáskorlátozottakkal kapcsolatban. Aztán azonnal felvettük a kapcsolatot az udvarhelyi látáskorlátozottak vezetőjével, és kifaggattuk, hogy milyen gondjaik vannak. Kiderült, hogy kétszáz magyar látáskorlátozott gyerek van Székelyföldön, akiknek iskolát is szeretnének alapítani, mert nem elég, hogy hátrányos helyzetben vannak, még anyanyelvükön sem tanulhatnak. Kiderült az is, hogy nincs tankönyvük, sem magyar nyelvű eszközük a tanulásához. Ezek után még inkább szükségét éreztem, hogy a Braille-olvasómat létrehozzam, ráadásul egy magyar anyanyelvűt. Azt ígérték, hogy imádkoznak azért, hogy meg tudjam valósítani az elképzelésem.

Mennyire fontos számodra az esélyegyenlőség? Gondolkodsz olyan eszközökről, amelyek a többi – más egyéb – betegségben szenvedőket is segítik?

Először nem gondoltam volna, hogy az esélyegyenlőség megteremtése ilyen kiemelt prioritást fog élvezni nálam, ugyanis, ahogy mondtam, nem voltam jártas a vakok és gyengénlátók életkörülményeiben. Jelenleg még mindig a Braillen dolgozom, amit szeretnék sok más kényelmi és okos megoldással továbbfejlesztteni, hiszen a neve is ezt ígéri: Braille Comfort Pack.

Elárulsz annyi műhelytitkot, hogy van-e valami friss elképzelés a tarsolyodban?

Bár egyelőre nincs még új ötletem, a jövőben biztosan meg fogom pályázni még egyszer a Magyar Innovációs Szövetség pályázatát, ugyanis Romániában nincs annyi lehetőség pályázatok és kutatások szempontjából, mint Magyarországon. A második helyezéssel viszont hozzájutottam egy olyan ajánlólevélhez, amellyel egy kutatóintézetben tevékenykedhetek egy profi kutatócsoporttal együtt, ami mindig is nagy álmom volt.

Mik a terveid a továbbiakban? Melyik egyetemen szeretnél továbbtanulni?

Eddig két elképzelésem volt. Az egyik a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemre való jelentkezés, a másik ötlet pedig Japán volt, de végül arra a döntésre jutottunk, hogy a BME-re való felvételést követően bizonyára lehet olyan ösztöndíjat elnyerni, amellyel Japánban is kutathatok – hiszen a nyelvet már korábban elkezdtem tanulni. A magyarországi Japán Nagykövetség minden évben kiír egy pályázatot, és magas díjazású ösztöndíjat biztosít a Japánban történő kutatásra, így minden adott lesz egy kis világlátáshoz.

Kreativitás és innováció: ablaknyitás a tudományokra

A 30. Országos Ifjúsági Tudományos és Innovációs Verseny – melynek főtámogatója a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal – magyarországi díjátadóján beszélgettünk **dr. Pakucs Jánossal**, a Magyar Innovációs Szövetség alapító elnökével a verseny kerek évfordulójáról, magukról a versenyzőkről és a jó tanulókról.

A Magyar Innovációs Szövetség 1991-ben írta ki az Országos Ifjúsági Tudományos és Innovációs Versenyt az EU-versenyek mintájára. Eltelt 30 év, és rengeteg hasznos és kreatív ötlet tárházává vált a verseny. Hogyan értékeli ezt a 30 évet?

Óriási fejlődés volt. Amikor először kiírtuk a versenyt, akkor örökmozgókkal és egyéb csodabogarakkal pályáztak, és a pályázók felét ki kellett szűrni, mert használhatatlan, alkalmatlan, működésképtelen dolgoik voltak. A másik jellemző sokáig az volt, hogy egyszerű eszközök voltak ezek: például húzókosci átalakítva székke. Ez a pályázat tehát folyamatosan fejlődött arra a szintre, hogy az elmúlt 10–15 évben már ott tartunk, hogy a beérkező pályázatok közül egyet sem kell eldobni, ugyanis mindegyikre minőségi, komoly, értékes bírálatot lehet adni. A pályázókban és témáikban is jelentős változás következett be. Ma már vannak olyan pályázók is, akiknek munkáit a nemzetközi sajtó publikálta.

Az idei verseny még nem ért véget, ugyanis szeptemberben három kiváló tehetség képviselheti Magyarországot a szeptember 17–19. között a Salamancai Egyetem által online megtartandó „32. EU Contest for Young Scientists” európai döntőben. Mit érdemes tudni a versenyről?

A verseny két fordulója itt zajlott Magyarországon. Innen a verseny legjobbjai mennek tovább a nemzetközi szintre, képviselve országunkat. Az Európai Unió Fiatal Tudósok Versenyét Salamancában rendezik meg, a pályaműveket írásban kell beadni Brüsszelbe, ahol a zsűri átnézi és elbírálja a beérkezett anyagokat, és körülbelül 120-130 fiatal kerül a döntőbe, ahol a legjobbakat választják ki. Az európai országok közül mi, magyarok is elértünk már dobogós helyezéseket.

Mennyire nehezítette meg a verseny lebonyolítását a koronavírus-járvány?

A legnehezebb az volt, hogy a személyes találkozások nem jöhettek létre, viszont azt ki kell emelni, hogy a ko-

ronavírus-járvány következtében a pályázók száma 50 százalékkal emelkedett 2020 őszén, ami bonyolította az értékelést. A gyerekekkel online kellett foglalkozni, a zsűri ennek ellenére törekedett a kompromisszumos megoldásra.

Milyen eredményeket értek el a diákok, mit emelne ki?

Az első hármat, sőt az első hatot mindenképp kiemelném. *Ecsedi Boglárkán* és *Seitz Eriken* kívül még *Balázs Gábor Gergő* nevét említeném, aki olyan csillagászati projektet valósított meg, amiért jutalomként kapott egy hatnapos ösztöndíjat egy csillagászati obszervatóriumban Szombathelyen. Kiemelném, hogy ez a fiatalember egy ócsai gimnáziumból jött, Ecsedi Boglárka pedig Hajdúböszörményből; igazán büszkék lehetünk, hogy a vidéki gimnáziumokból is szép számmal jelentkeznek a diákok.

Az elmúlt évtizedek tapasztalatai alapján melyek azok a területek, amelyeken változtattak, vagy tervbe vették a változtatást a versennyel kapcsolatban?

A magyar és az európai versenyek is alapvetően változatlanok maradtak, abban viszont változtattunk, hogy a személyes prezentációkat zsűritagok értékelik. Emellett nemcsak kiemljük a tehetségeket, hanem jelentős támogatásban is részesülnek, ilyen például a 12 havi ösztöndíjas támogatás. A cél az, hogy ne csak tehetségeket találjunk, hanem a tehetségek, ha felnőnek, tervező-alkotó-oktató kiválóságok és kutatók legyenek.

Pontosan milyen támogatásra számíthatnak a pályázók?

Ha bejutnak a második fordulóra, abban az esetben 50 ezer forint támogatásban részesülnek, hogy megvásárolhassák a projektjükhöz szükséges eszközöket, anyagokat. A legjobb 10-12 fiatal 100 többletponttal lesz gazdagabb az egyetemi felvételi eljárás során. Ezen túl még egy éven át havi ösztöndíjban részesülnek: az első helyezést elérők havi 30 ezer, a második helyezést elérők havi 20 ezer és a harmadik helyezettek havi 10 ezer forintban részesülnek. Fontos kiemelni az iskolák és a tanárok szerepét is, a 2020-21. évi verseny során a legeredményesebb iskolák 1-1 millió forint többlettámogatást, a legeredményesebb tanárok pedig 600-800 ezer forint jutalmat kaptak.

Mivel buzdítaná a fiatal pályázókat, akik valamely innovatív ötletüket, újító szándékú elképzelésüket szeretnék megvalósítani?

Azzal buzdítanám őket, hogy a győzelem a felvételihez szükséges többletponttal jár; ahogy korábban mondtam, 12 havi ösztöndíjjal támogatjuk és honoráljuk munkájukat. Kutatóintézetekben tevékenykedhetnek, ahol kapcsolatokat is építhetnek. Illetve azt is hozzátenném, hogy akik szeretnék utazni, ez az a pályázat, ami – ha sikeresen zárul – lehetőséget biztosít külföldi utazásra is, ugyanis az első helyezettek képviselhetik Magyarországot a Salamancában megrendezendő nem-

zetközi versenyen. Évi 10-12 fiatalot utaztatunk külföldre: Európába, az Egyesült Államokba és Távols-Keletre egyaránt. Minden évben kiválasztunk egy fiatalot, aki Oslóba mehet a Nobel-díj-átadásra, de nem csak szemlélődőként, hanem tartania kell egy 10 perces előadást, döntően a Nobel-díjas tudósok előtt. Óriási lehetőség ez, amivel kinyílik a világ a fiatalok előtt.

A 2020/2021. évi verseny végeredménye

1. A bírálóbizottság 4 első, 4 második, 3 harmadik díjat ítelt oda.
2. A bírálóbizottság 11 pályázatot kiemelt dicséretben, további 44 pályázatot pedig dicséretben részesített.
3. Azok a kiemelkedő középiskolai tanárok, akik a legjobb, legeredményesebb projekteket konzultálták, vagy kettőnél több pályázat nevezését kezdeményezték, illetve segítették, differenciált, egyszeri, egyösszegű 500-800 ezer forintos díjban részesültek.
4. Azok az iskolák – külön pályázati kiírás alapján –, melyekből legalább 3 nevezést adtak be, és a beadott nevezések közül legalább kettő a 2. fordulóra jutott, differenciáltan 800 ezer – 1 millió forintos díjban részesültek. (Fontos feltétel volt, hogy a 2020/2021-es tanévben, illetve folyamatosan kreatív műhelyt vagy szakkört, klubot működtettek, műszaki, természettudományi, környezetvédelmi, informatikai, valamint matematikai területen.)
5. A Magyar Innovációs Szövetség legjobb határon túli pályázónak járó ösztöndíját a díjazott fiatalok közül **Ravasz András Zoltán** nyerte el.
6. A díjazott és a kiemelt dicséretben részesített, leglátványosabb pályamunkákat 2021 őszén nyilvánosan bemutatják a Kutatók Éjszakáján.

A 2021/2022-es tanév fontosabb napjai (kivonat)

Összeállította: **Németh Gábor**

Forrás: Az emberi erőforrások minisztere 20/2021. (VI. 8.) EMMI rendelete a 2021/2022. tanév rendjéről (Magyar Közlöny, 2021. évi 105. szám.)

Színkódok, jelölések, rövidítések:

- A tanév főbb időpontjai, szünetek
- **TÉMAHÉT, TÉMANAP** – Az EMMI által javasolt témahetek és témanapok kitűzött időpontjai
- **DIFER, NETFIT, MÉRÉS** – Mérésekkel, felmérésekkel, értékelésekkel kapcsolatos időpontok, feladatok
- **ARANY** – Az Arany János programokkal kapcsolatos események, feladatok
- **VIZSGA** – A felvételi és érettségi vizsgákkal kapcsolatos események, feladatok
- Piros betű** – ünnepek, munkaszüneti napok, valamint ledolgozandó munkaszüneti napok
- OH** – Oktatási Hivatal

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Szeptember 1.		Első tanítási nap
Szeptember 10-ig	ARANY	Az oktatásért felelős miniszter pályázatot hirdet az Arany János Tehetséggondozó Programba és az Arany János Kollégiumi Programba történő jelentkezésről.
Szeptember 20. – október 11.	MÉRÉS	Pályaválasztást megalapozó kompetenciák vizsgálata a 8. évfolyamos tanulók számára
Szeptember 24.	TÉMANAP	Magyar Diáksport Napja
Szeptember 30-ig	VIZSGA	Az OH a honlapján közlemény formájában nyilvánosságra hozza a közép fokú iskolák tanulmányi területeinek meghatározási formáját.
Október 15-ig	DIFER	Az iskola felméri azon első évfolyamosok körét, akiknél indokolt a DIFER-vizsgálat.
Október 15–28.	VIZSGA	Őszi írásbeli érettségi vizsgák
Október 20-ig	VIZSGA	A közép fokú iskolák a közép fokú intézmények felvételi információs rendszerében – az OH által közzétett közleményben foglaltak szerint – meghatározzák tanulmányi területeiket, és rögzítik a felvételi eljárásuk rendjét tartalmazó felvételi tájékoztatójukat. A közép fokú iskolák, kollégiumok nyilvánosságra hozzák a honlapjukon a felvételi tájékoztatójukat.
Október 23. – november 1.		Őszi szünet Az őszi szünet előtti utolsó tanítási nap 2021. október 22. (péntek), a szünet utáni első tanítási nap 2021. november 2. (kedd).

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Október 31-ig	VIZSGA	Az általános iskola tájékoztatja a 8. évfolyamos tanulókat a felvételi eljárás rendjéről.
November 1.	ÜNNEP	Mindenszentek pihenőnap (hétfő)
November 5-ig	DIFER	Az iskola jelenti az OH-nak a DIFER-vizsgálatban érintett tanulók létszámát.
November 11–26.	VIZSGA	Őszi szóbeli érettségi vizsgák
November 16-ig	VIZSGA	Az OH közzéteszi a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumi központi írásbeli felvételi vizsgát szervező gimnáziumok, továbbá a 8. évfolyamosok számára központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények jegyzékét.
December 3-ig	VIZSGA	A tanulók jelentkezése a központi írásbeli felvételi vizsgára, közvetlenül a központi írásbeli felvételi vizsgát szervező – az Arany János Tehetséggondozó Programra történő pályázat benyújtása esetén a pályázatban megjelölt – intézménybe.
December 10-ig	DIFER	DIFER-mérés, 1. évfolyam
December 10-ig	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programra történő pályázatok benyújtása
December 10-ig	VIZSGA	A központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények jelentik az OH-nak a hozzájuk a központi írásbeli felvételi vizsgákra jelentkezők alapján a feladatlapigényüket.
December 11.	ÜNNEP	Szombati munkanap (december 24., péntek ledolgozása)
December 22. – december 31.		Téli szünet A téli szünet előtti utolsó tanítási nap 2021. december 21. (kedd), a szünet utáni első tanítási nap 2022. január 3. (hétfő). December 24–26. (péntek–vasárnap) – Karácsony Január 1. (szombat) – Újév
Január 20-ig	ARANY	Az Arany János Kollégiumi Programba történő pályázatok benyújtása.
Január 21-ig	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programba tartozó intézmények megszervezik a találkozást a programba jelentkezőkkel.
Január 21.		Az első félév vége
Január 22.	VIZSGA	Az általános felvételi eljárás kezdete. Központi írásbeli felvételi vizsgák az érintett 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokban. Központi írásbeli felvételi vizsgák a 9. évfolyamra és az Arany János Tehetséggondozó Programba jelentkezők számára.
Január 27.	ARANY	Pótló központi írásbeli felvételi vizsgák a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokban, továbbá a kilencedik évfolyamra, valamint az Arany János Tehetséggondozó Programba jelentkezők számára azoknak, akik az előző írásbelin alapos ok miatt nem tudtak részt venni.

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Január 28-ig	VIZSGA	Az iskola értesíti a tanulókat/szülőket az első félév tanulmányi eredményeiről.
Február 7-ig	VIZSGA	A központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények az OH által meghatározott módon értesítik az írásbeli eredményéről a tanulókat.
Február 10-ig	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programban és az Arany János Kollégiumi Programban részt vevő intézmények a programra benyújtott pályázatok eredményéről – egymás egyidejű előzetes értesítésével és az oktatásért felelős miniszter bevonásával – értesítik az érintett törvényes képviselőket, tanulókat és általános iskolákat.
Február 18.	VIZSGA	Az általános iskola továbbítja a tanulói jelentkezési lapokat a középfokú iskoláknak, a tanulói adatlapok első példányát pedig az OH-nak. (A 6 és 8 évfolyamos gimnáziumba történő jelentkezésről a tanuló közvetlenül is megküldheti a jelentkezési lapot a gimnáziumnak, a tanulói adatlapot az OH-nak.)
Február 22. - március 11.	VIZSGA	Szóbeli meghallgatások az általános felvételi eljárás keretében
Március 7–11.	TÉMAHÉT	„PÉNZ7” pénzügyi és vállalkozói témahét
Március 11-ig MÉRÉS Az iskola megküldi az OH részére a május 19-i idegen nyelvi méréshez, a május 26-i országos méréshez, valamint a május 12-i célnyelvi méréshez szükséges adatokat.	MÉRÉS	Az iskola megküldi az OH részére az országos mérésekhez szükséges adatokat.
Március 14.	ÜNNEP	Munkaszüneti nap (hétfő)
Március 15.	ÜNNEP	Március 15. (kedd) – nemzeti ünnep
Március 16-ig	VIZSGA	A középfokú iskola nyilvánosságra hozza a jelentkezők felvételi jegyzékét.
Március 21–22.	VIZSGA	A tanulói adatlapok módosításának lehetősége az általános iskolában
Március 23-ig	VIZSGA	Az általános iskola eddig az időpontig elzárva őrzi az eredeti, korábban beküldött tanulói adatlap második példányát. A módosító tanulói adatlapot ekkor kell megküldeni az OH-nak.
Március 26.	ÜNNEP	Március 14-ről áthelyezett munkanap (szombat)
Március 28-ig	VIZSGA	Az OH elektronikus formában megküldi a középfokú iskoláknak a hozzájuk jelentkezettek listáját ábécésorrendben.
Április 4–8.	TÉMAHÉT	Digitális Témahét
Április 7-ig	VIZSGA	Az OH a módosító tanulói adatlapok alapján kiegészíti a jelentkezettek listáját.

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Április 12-ig	VIZSGA	A közép fokú iskola igazgatója az ideiglenes felvételi rangsort megküldi az OH-nak.
Április 14. – április 19.		Tavaszi szünet A tavaszi szünet előtti utolsó tanítási nap 2022. április 13. (szerda), a szünet utáni első tanítási nap 2022. április 20. (szerda).
Április 21–22.		Beiratkozás az általános iskolákba
Április 22-ig	VIZSGA	Az OH kialakítja a végeredményt az igazgatói döntések és tanulói adatlapok egyeztetése alapján, és elküldi a közép fokú iskoláknak (egyeztetett felvételi jegyzék).
Április 25–29.	TÉMAHÉT	Fenntarthatósági Témahét
Április 29-ig	VIZSGA	A felvételt hirdető közép fokú iskolák megküldik a felvételtől vagy az elutasításról szóló értesítést a jelentkezőknek és az általános iskoláknak.
Április 29.		Utolsó tanítási nap a közép fokú vagy szakképzési iskolák utolsó, befejező évfolyamán. A két évfolyamos részszakképesítésekre való felkészítést folytató szakiskolákban: május 31.
Május 2–23.	VIZSGA	Írásbeli érettségi vizsgák
Május 9–20.	VIZSGA	Rendkívüli felvételi eljárást kell tartani, ha az általános felvételi eljárás keretében a felvehető létszám 90%-ánál kevesebb tanulókat vettek fel.
Május 9. – augusztus 31.	VIZSGA	A közép fokú iskola igazgatója rendkívüli felvételi eljárást írhat ki.
Május 18–31.	MÉRÉS	Országos mérés lebonyolítása a 6. évfolyamon
Május 4–7.	MÉRÉS	Országos mérés lebonyolítása a 8. évfolyamon
Április 20. – május 3.	MÉRÉS	Országos mérés lebonyolítása a 10. évfolyamon
Május 20-ig	VIZSGA	A rendkívüli felvételi eljárást meghirdető iskola igazgatója dönt a felvételi kérelmekről.
Június 1-ig	VIZSGA	A benyújtott kérelmek alapján lefolytatott jogorvoslati eljárás befejezése a fenntartónál.
Június 1–24.	VIZSGA	Szóbeli érettségi vizsgák
Június 6.	ÜNNEP	Pünkösöd (hétfő)
Június 15-ig	NETFIT	A tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálata (NETFIT), 5–12. évfolyam
Június 15.		Utolsó tanítási nap
Június 22–24.		Beiratkozás a közép fokú iskolákba
Június 30-ig	MÉRÉS	Az iskola megküldi az OH-nak az idegen nyelvi mérésben, valamint a célnyelvi mérésben részt vett tanulók és intézmények adatait, továbbá az eredményeket közzéteszi saját honlapján.

TÖRTÉNELEM: A reális, pozitív nemzeti összkép a fontos

A tavalyi évben a megújuló Nemzeti alaptanterv (NAT) részeként átdolgozták a történelem tantárgy kerettanterveit is. A történelemtananyag fejlesztéséről és a koronavírus-járvány következtében beálló megváltozott konstrukciós elképzelésekről, a leendő érettségi vizsgáról **dr. Nánay Mihály**, a Történelemoktatók Szakmai Egyesületének elnöke, az Óbudai Árpád Gimnázium tanára számolt be lapunknak.

Szöveg: Karkó Ádám

A történelem kerettanterv számos célt fogalmaz meg. Mit gondol, mi a legfontosabb a történelemtanítás szempontjából ma, a 21. században?

Nehéz egy-egy célt kiemelni, mert miután egy konkrét célt megfogalmazunk, hiányérzet támad az emberben a többi miatt. Tulajdonképpen a történelem legfőbb feladata a jelen folyamatait jelenértésének elősegítése. A jelenértés meghatározásán értenünk kell a politikai-társadalmi-gazdasági-kulturális berendezkedés ismeretét, ugyanakkor értenünk, éreznünk és ismernünk kell a nemzeti identitásunkat is a jelenkorban.

A történelem tantárgyi szinten komoly összefüggésbe kerül az irodalommal, ez a megállapítás elvitathatatlan. Hogyan történt a két tárgy kifinomult összekapcsolása az új kerettanterv kidolgozásakor?

Óriási szinergiák szabadulhatnak fel, ha a történelem és az irodalom tanítása egymással szoros összefüggésben van. *Katona András* tantervkészítőtől sokszor hallottam már, hogy többször nekifutottak a két tantárgy összehangolásának, de az elmúlt évtizedekben gyakorlatilag ez senkinek sem sikerült. Bár az irodalomban az érezhető, hogy kezd egy olyan modell kialakulni, ami nem irodalomtörténet-központú – innentől kezdve pedig még nehezebb a két tantárgy összehangolása. Ha az irodalomtörténeti korszakok, stílusirányzatok vagy költőket meghatározó történeti hátterek hangsúlyosak az irodalomoktatásban, akkor nagyon szépen összehasonlíthatóvá válna a két tantárgy.

Egyébként – földrajztanárként is – azt gondolom, hogy a történelem integrálására nagyon sok lehetőség van, akár a művészetelméleti órákat vesszük alapul, akár a földrajzot, de még a természettudományos szaktárgyakkal való koncentrációra is van lehetőség, például a tudománytörténet esetében – gondoljunk csak pl. Kopernikusz történetére.

Milyen strukturális vagy tantárgytematikai változás érhető tetten az új történelem kerettantervekben?

Abban a tekintetben a hagyományokhoz tartották magukat az új kerettantervek, hogy egészen paradig-

matikus különbségeket nem láthatunk; nem valósult meg projektalapú oktatás, nem alakult ki epochális oktatás választható blokkokkal, és nem is hosszsmetszeti elrendezésű a tananyag, hiszen a történelemoktatásban mindig felmerül a gondolat, hogy tematikus hosszsmetszetekben tanítsunk. A lényeg tehát, hogy lényegileg megmaradt a kétciklusú, azaz kétszer négyéves kronologikus elrendezés.

A fő cél a tananyag „áramvonalasítása” volt. A tartalmi elrendezésben ritkult a tanterv, különösen a régebbi korok tekintetében (pl. az őskor egészében eltűnt). Két koncentrikus kör maradt, a fő sodorban megtartva az 5–8. osztályos és a 9–12. osztályos tananyagot. A spirálitás elemei is felfedezhetőek, ugyanis ezek a körök tudatosan vannak szétválasztva. Például az életmódtörténeti elemek az általános iskola felső tagozatában jelennek meg, míg az elvontabb gazdasági és politikai rendszerek tartalmi a középiskolai tananyagban kaptak helyet. Vannak olyan félreértések is, amelyeket el kell oszlatni. Tudniillik bizonyos – akár alapvető – elemek hiányoznak a középiskolai tananyagból, amit egyesek joggal tesznek szóvá. Ennek az a magyarázata, hogy a kétszer négy év nem duplikálódó köröket jelent, tehát vannak olyan elemek és események, amelyek tudatosan csak az általános iskolában kerülnek elő, ez magyarázza hiányukat a középiskolában.

A csökkentés fontos eleme, hogy az egyetemes történelem országtörténetei (pl. Anglia, Franciaország vagy a német területek történetének részletes bemutatása) is kimaradtak a tantervből, bár a tárgyat tanító szaktanár szabadon eldöntheti, hogy ebből becsempész-e valamit a tananyagba vagy éppen kihagyja azokat.

Az új alaptanterv másféle oktatási szempontokat és figyelmet igényel. Milyen módszertani fogásokat ajánl a történelemtanároknak a kerettanterv hatékony és motiváló feldolgozásához?

A kerettantervben a fejlesztési feladatoknál és a javasolt tevékenységeknél számos módszertani fogódzó szerepel. Nem szűken véve módszertan, de fontos újdonság, így kiemelném, hogy sok helyen éltünk a tematikus megközelítéssel, ami abszolút újdonság.

Példaként tudom hozni az ókori vallásokat, amelyeket kronológiai rendben, ott tanítottuk, ahol éppen az adott történet elkezdődött, és szép lassan megismerhettük a zsidóság után a politeizmust, majd a kereszténységet, néhány hónappal később pedig az iszlámot, miközben az ún. „Könyv népei” egymásból fakadnak, tehát esszenciális összefüggés van közöttük. Az új tankönyvekben követtük is ezt a szisztémát, hogy a tematikus egységek segítsék a pedagógusok munkáját. Problémacentrikusabb, kauzálisabb tematikus egységet határoztunk meg. A városfejlődés során az egyetemes és a magyar történelemben ugyanazokat az alapvető jellemzőket tanítjuk meg, eddig mégis külön tanítottuk. Ez tulajdonképpen egy történelemszemléleti hiba, mert a folyamat nem változik, csak a lokalitás más. Úgy gondolom tehát, hogy ezek az új tematikus elemek nagyban segítik majd a jelenség alapú oktatást, és erről már kaptunk pozitív visszajelzéseket is.

A történelem kerettanterv más nézőpontokat ismertet meg a diákokkal, hiszen a történelemoktatás során a diákok élményszerű beszámolók alapján nyerhetők meg. Milyen új, innovációs modelleket alakítottak ki az új kerettantervben, amelyek motiválhatják a diákokat a fokozottabb érdeklődésre a történelem iránt?

A tanterv tényleg lehetővé tette azt, hogy elvégezhető, feldolgozható, megtanulható, elsajátíthatóbb méretű legyen a tananyag, és ezek a lexikai követelményekben is tetten érhetőek. Az élményszerűséget segíti a mélységelvű órakeret is, ami évente két témának a bővebb, mélyebb feldolgozására ad lehetőséget, amiben a diák sokkal jobban tud saját tevékenységeivel részt venni. Felvetődik a kérdés, hogy a cél vajon a szélesség vagy a mélységelvű követése legyen-e? (Szélességen értem azt, hogy lefedjük a teljes történelem információhalmazát, míg a mélységelvű feldolgozás során egy-egy témában mélyülnek el a diákok.) Az arany középut tűnik a legéremesebb útvonalnak, ugyanis nem szaktörténezeseket képzünk, viszont kétségtelen, hogy a gyakorlatiasabb, tanulói munkán alapuló történelemoktatást inkább a mélységelvű alkalmazásával lehet megvalósítani.

A pozitív események hangsúlyozása kiemelt szempont a történelemoktatásban az új NAT szerint. Mit gondol, miért fontos például a győztes csaták kiemelése?

A tanterv úgy határozza meg, hogy tényeken alapuló reális és pozitív nemzeti összképnek kell kialakulnia. Ahhoz, hogy az ember helytálljon a világban, két lábbal kell állnia a talajon, és szüksége van egészséges, pozitív öntudatra is. A második világháború óta meghatározó a győztesek – a nyugati történetírás – narratívája, azonban a magyar eseményeket érdemes mégis magyar szemszögből megvizsgálni. A magyar történelem negatívabb vagy kritikát maga után vonó jelenségeinek tudatában kell lennünk és tanulnunk belőlük, de alapvetően mégis a reális, pozitív nemzeti összkép a fontos és az, hogy saját magunkat saját szempontjaink, körülményeink szerint, ne pedig mások szemüvegén át ítéljük meg.

Az új kerettantervek alapján tavaly szeptemberben kezdődött meg a tanítás, és nem nevezhetjük könyvűnek a pályát. A járványidőszakban kialakult digitális munkarendben bemutatkozó kerettanterv alkalmazása problémásnak bizonyult, vagy pedig új kapukat nyitott meg?

Az ötleteléseknek és az innovatív megbeszéléseknek kevesebb tere volt, tehát szerencsésebb lett volna egy analóg, offline időszakban bevezetni a kerettantervet, hiszen tényleg szükség volt a munkaközösségi értekezletekre. Az első járványhullám időszakából tanulva a második hullám digitális munkarendje alatt felkészültebben és tapasztaltabban kezdték meg a tanítást a kollégák, így a kerettanterv alkalmazása is gördülékenyebben ment. Az iskolák többsége megoldotta a rájuk háruló nehézségeket.

Miképp közvetíti az új kerettanterv – és vele a tankönyvek – a történelmi gondolkodást?

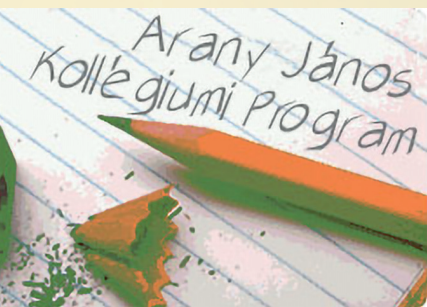
A történelmi gondolkodás az egyik kiemelt fejlesztési terület, amelynek számos részleteleme van (pl. szándék tulajdonítása az egyes történelmi eseményekhez, történelmi empátia gyakorlása egyes szituációkban, vagy éppen a sokat emlegetett kritikus gondolkodás). A kerettantervben ezeket a fejlesztési feladatokat és az elvárt tanulási eredményeket is jelzik. Egy példát is említhetünk: „(A tanuló) Képes felismerni, megfogalmazni, összehasonlítani különböző társadalmi és történelmi problémákat, értékrendeket, jelenségeket, folyamatokat.” Ezt a tanulási eredményt pedig el kell érnie a diáknak az adott tanulási ciklus végére. A modern iskolai-tantermi oktatás keretei között tehát ilyen szemszögből is meg kell világítani a tartalmakat.

A kerettantervi tananyagcsökkentés értelmében összességében csökkent a középszintű érettségiszámon kérhető lexika. Ez milyen lehetőségekkel járhat a leendő érettségizók számára? Több idő jut bizonyos vizsgafeladatokra, esetleg nőhet a száma a forrásalapú, rövid válaszokat igénylő feladatoknak, esszéknek?

A 2023/24-től érvényes új érettségi vizsgakövetelmények elkészültek és elérhetőek az Oktatási Hivatal honlapján (<https://bit.ly/2Ubx4eI>).

Középszinten a kerettantervi lexika a vonatkoztatási alap, így a lexikálisan számon kérhető tartalom csökkent, ugyanakkor a vizsga leírásában nem találunk jelentős változásokat. Hasonlóan a korábbiakhoz, 12 tesztfeladat és 4 esszefeladat lesz. Az érettségi eddig is minden részletében kompetenciaalapú volt és a továbbiakban is az marad, azaz forrásokat, képeket, adatokat, ábrákat kell elemezni, azt gondolom tehát, hogy a továbbiakban is tökéletesen meg fog felelni az elvárásoknak. Emelt szinten az érettségi követelmények megjelöltek ún. többletlexikákat, hiszen emelt szinten a vizsgázók mintegy 10 százaléka vizsgázik, a legjobban felkészült diákok és a középszinten érvényes kerettantervi lexikacsökkentés miatt adott volt a helyzet a lexikai többlet megjelenéséhez.

Jó gyakorlatok az Arany János Kollégiumi Programban (2. rész)

Az Arany János Kollégiumi Programban részt vevő iskolák jó gyakorlatait bemutató sorozatunkban továbbra is olyan pedagógiai innovációkat mutatunk be, melyeket bármelyik köznevelési intézmény könnyűszerrel megvalósíthat.

A szülőkkel való kapcsolattartás módjai

Babus Jolán Középiskolai Kollégium, Vásárosnamény

• <http://www.babusj-koll.hu/>

1 A jó gyakorlat tartalmának rövid összefoglalása:

Az Arany János Program bevezetésével és működtetésével a program sikeres megvalósítása érdekében (a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók a jelenleginél nagyobb arányban tanulhassanak eredményesen a középiskolákban) szükségessé vált a szülőkkel való kapcsolattartás és az együttműködés formáinak kiszélesítése. A program sikeressége szempontjából elengedhetetlen a szülőkkel való szoros együttműködés kialakítása, amely a toborzás időszakától egészen a szakma megszerzéséig tart. A kidolgozott jó gyakorlat a szülőkkel való kapcsolattartás folyamatát, annak alkalmazott formáit tartalmazza.

2 A jó gyakorlat bemutatása:

- *Melyek a bemutatott jó gyakorlat céljai? (pedagógiai, módszertani, oktatásszervezési, egyéb)*

Jó gyakorlatunk mintát ad a szülővel való pozitív kapcsolat kialakítására. A jó gyakorlatban szereplő technikák alkalmazása pozitívan hat a szülő-gyermek, gyermek-pedagógus viszonyra. A kialakított jó kapcsolatrendszeren belül a gyermekeknél tapasztalható nehézségek megelőzhetőek, eredményesebben kezelhetőek, mindezek hatására a lemorzsolódási mutató csökkenése várható. A jó gyakorlat kiemelt jelentőségű azon intézményekben, ahol egyéni fejlesztés folyik, valamint nagy hangsúlyt fektetnek a partnerszemléletű gondolkodásra.

- *A jó gyakorlat mennyiben szolgálja a tanulók, szülők egyenlő hozzáférését a minőségi neveléshez, oktatáshoz?*

Ez a jó gyakorlat nagymértékben szolgálja a tanulók, szülők egyenlő hozzáférését. A toborzás időszakában a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és családjaik tájékoztatása, a felvételi folyamat során a családlátogatás, a szülők tájékoztatása, a programba felvételt nyert tanulók esetében pedig a folyamatok kapcsolattartás, együttműködés valósul meg a tanuló sikeres szakmaszerzése érdekében. Mivel halmozottan hátrányos helyzetű tanulókról van szó, akik jelentős szociokulturális hátrányokkal érkeznek, a hátrányok kompenzálása érdekében nélkülözhetetlen a tanulók családi hátterének minél jobb megismerése, és a szülőkkel hatékony együttműködés kialakítása.

- *A jó gyakorlat mennyiben szolgálja a sikeres inklúziót?*

Kollégiumunk jellemző sajátossága a gyermekközpontúság. A mindennapi működés során az inkluzív pedagógiai közeg megteremtésére törekszünk. Ennek fontos eszköze a szülőkkel kialakított jó partneri kapcsolatunk, amelyre a kölcsönösség, segítőkészség jellemző.

- *A jó gyakorlat mennyiben alkalmas arra, hogy szolgálja az áttérést a tananyagközpontú módszertanról a tanulóközpontú pedagógiai eljárások alkalmazására?*

A tanulóközpontú pedagógiai eljárás a tanulók és családjuk minél jobb megismerésén, a személyes kapcsolattartáson alapul, valamint az egyéb tevékenységek szervezése is ennek figyelembevételével történik; pl.: pályaaorientációs és iskolaelőkészítő foglalkozások, nyílt nap.

- *A jó gyakorlat mennyiben alkalmas valamely kompetenciaterületen, műveltségterületen a kompetenciaalapú oktatás eszköztárszerének eredményes alkalmazására?*

A jó gyakorlat egy komplexen ható kapcsolatorientált támogatási forma, amely során kiemelt hangsúlyt kapnak azok a tartalomfüggetlen kompetenciák, amelyek nem köthetők tudományágakhoz, tantárgyakhoz, műveltségi területekhez. Ilyenek például a tanulás tanulása, az együttműködés képessége, a problémamegoldó képesség, a kreativitás és a motiváció.

- *Milyen hatások, eredmények várhatók a jó gyakorlat alkalmazásától?*

- Erőforrásokra támaszkodó pedagógiai szemlélet kialakulása
- Partnerré tenni a szülőt
- Új együttműködési formák bevezetése
- Pedagógus-gyermek-szülő kapcsolat erősítése
- A tanuló kollégiumi, iskolai tevékenysége folyamatos nyomon követésének biztosítása a gondviselő által
- A tanulók belső motívumai közül a szülői elismerés minél jobb kiaknázása.

- *Milyen jellemző körülmények esetén (a tanulócsoporthoz összetevői, az együttműködő partnerek összetétele, települési, térségi jellemzők, a szervezeti működés sajátosságai stb.) működőképes az ajánlott jó gyakorlat?*

A jó gyakorlat valamennyi oktatási intézményben működőképes, kiemelten ajánlott olyan intézményekben, ahol magas a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya, ahol a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés folyik.

- *Mitől tekinthető újszerűnek, egyedinek a jó gyakorlat?*

2007 óta az Arany János Program intézményi bevezetésével fokozatosan dolgoztuk ki a szülőkkel való kapcsolattartás jó gyakorlatát. Újszerű az együttműködés kiszélesítése időben (az általános iskolákkal történő együttműködésen keresztül, és a tanuló nyomon követése a szakma megszerzése után) és tevékenységformákban.

- *Hogyan lehet ellenőrizni és értékelni a megvalósulás folyamán a jó gyakorlat működésének eredményességét?*

A működés eredményességének egyik fő mutatója a szülők részvételi aránya a különböző programokon, szülői értekezleteken és az erre kidolgozott visszajelzési rendszer eredményei (szülők körében végzett elégedettségmérés éves szinten).

3 A szülőkkel való hatékony együttműködés tevékenységformái:

- Hagyományos formái: szülői értekezlet, fogadónap, nyílt nap, telefonos kapcsolattartás, elégedettség-

mérés, pályaorientációs szülői értekezleten való részvétel

- Hirdetés, tájékoztató a médiában szórólapokon, honlapon keresztül
- Szülők délutánja, a tanulói produkciók és alkotások (tánc, diákszínjátészó, báb, kézműves) bemutatása, visszajelzés a szülőknek (prezentáció, tanévértékelés)
- Családlátogatás, mely során strukturált interjú készül (a szociális helyzet felmérése)
- Családi munkaterv készítése a szülők bevonásával minden év szeptemberében, értékelése tanév végén.
- Félévente szöveges értékelés, iskolai és a kollégiumi munkáról – megerősítés telefonon, személyesen, amennyiben szükséges, családlátogatás során.
- Tanulói szerződés – a tanuló, szülő és az intézmény között – az együttműködésről.

4 A jó gyakorlat eddigi hasznosulásának konkrét igazolása:

A szülői elégedettségmérés eredményei támasztják alá a jó gyakorlat hasznosulását. Az összeállított kérdőív a program egészére és a visszajelzési rendszerre irányul. A szülőknél az egyes tevékenységterületekkel való elégedettséget, valamint a kapcsolattartás minőségét vizsgáljuk. A mérés kiértékelése alapján elmondható, hogy a szülők elégedettek a programmal és annak megvalósításával, az elégedettség mértéke (összesített átlag) 90% feletti.

5 A jó gyakorlat humánerőforrás-igénye:

A sikeres adaptáció szempontjából szükséges egy projektfelelős, aki szervezi, összehangolja a jó gyakorlat bevezetésével járó tevékenységeket, kiemelt szerepe van a csoportvezetőknek, vagy mentoroknak, akik vállalják a tevékenységgel járó többletmunkát (kapcsolattartás, annak dokumentálása, családlátogatások, mérések). A pedagógiai munkát segítő dolgozók közül a rendszergazda (honlap karbantartása) és a kollégiumi titkár (tájékoztatók, levelek kiküldése) látnak el még feladatot a megvalósításban.

6 A jó gyakorlat eszközigénye:

A kapcsolattartáshoz szükséges eszközök; telefon, papíráru, intézményi honlap, intézményi telefon, számítógép, nyomtató, fénymásoló papír, dokumentáció tárolásához szekrények és/vagy polcok és gépkocsihaszálat.

7 A jó gyakorlat átvételéhez a jó gyakorlat gazdaintézményétől nyújtott támogatás bemutatása:

Hospitálás, helyszíni tapasztalatcsere, az elkészült eljárásrend és dokumentumok sablonjainak átadása.

Jó alapokkal!

A középiskolai átmenet nehézségei

A középfokú oktatás rendszerében évek óta folyik az útkeresés. A középfokú intézményekbe a bejutás 10, 12, és 14 éves korban lehetséges. A 8 osztályos és a 6 osztályos gimnáziumi oktatás korábbi életszakaszban emeli ki az általános iskolából a tanulóit. Ezt sokan nem tartják szerencsésnek, mivel az iskolai közösségeket nagyrészt megfosztják a motivált, húzóerőként működő diákoktól, s a szociológiai vizsgálatok szerint a legiskolázottabb szülők gyermekei kerülnek válogatottan ezekbe a képzési formákba; ugyanakkor mellette szól, hogy a tehetséggondozáshoz kiváló lehetőséget nyújtanak az így működő iskolák. Írásunkban ezen kérdéskört járjuk körbe.

Szöveg: **Martin Jánosné**

Az előző években erőteljes lett az a tendencia, hogy a 14 éves kori pályaválasztás túl korai, s a gimnáziumi képzés ideje alatt érlelődhet a tanulói érdeklődés, pályairányultság. A családok, a gyerekek jelentős hányada magasabb képzési szintű oktatási intézményben képzelte a továbbtanulási jövőjét, anélkül, hogy az ahhoz szükséges felkészültséggel rendelkezett volna. Egyre több motiválatlan, kevésbé felkészült gyerek került olyan iskolába, ahonnan megfelelő képzettség nélkül nem tudott a munkaerőpiacon érvényesülni, s családostan kellett kezdenie felnőtt életét az elvesztegetett évek miatt.

Az előrejutáshoz rendkívül fontos a családi háttér, s ha a tanuló a tanulásra kevésbé motivált környezetben él, az iskolai lemorzsolódás is szükségszerűen bekövetkezik. A pedagógia és az oktatáspolitikai várható tendenciákra keresve a választ, az új pedagógiai módszerek gyakorlatával és a képességeknek megfelelő képzési formák felkínálásával, a nem megfelelő oktatási szint elhagyásának legjobb módjai kidolgozásával igyekszik a jó irányt megtalálni, kidolgozni, majd bevezetni. Itt jöhet szóba az átjárhatóság, illetve a nem iskolarendszerű oktatási formákba való átlépés lehetővé tétele is.

Hangsúlyosan fontos az iskolák pályorientációs tevékenysége, s annak tudatosítása, hogy időközben módjuk lehet a tanulóknak az iskolai pályájuk módosítására. Pozitív irány, hogy megnőtt az érettségire adó középiskolák iránti érdeklődés, s az, hogy bármelyikből lehetőség nyílhat a továbbtanulásra a felsőfokú intézményekben. A középiskolai oktatáson belül az érdeklődés különösen megnőtt a szakképzés iránt, ami az említettek mellett szakmai végzettséget is ad a végzeteknek.

A gimnáziumok, szakgimnáziumok, szakközépiskolák rendszerében nagyfokú volt a lemorzsolódás, a gazdaság megfelelő működéséhez pedig hiányoztak a jól képzett szakemberek. A fejlesztőmunka a szak-

képzés rendszerének átalakításában látja a megoldást. A 2020-as tanévtől azok az általános iskolát elvégző diákok, akik kialakult szakmairányultsággal rendelkeznek, technikumi és szakiskolai képzésben tanulhatnak. A technikum ötéves képzési időszakban érettségire és technikus végzettséget ad; a szakiskola hároméves képzés keretében szakmunkás-bizonyítványt nyújt egy szakma elsajátításáról. A szakképzésben résztvevők tanulmányi ösztöndíjra számíthatnak mindkét iskola-típusban.

A **technikumi képzésben** a 11. évfolyamtól kezdődően duális képzésben, vállalati keretben folyik a szakirányú képzés, amihez már munkajövedelem társul. A technikum oktatás zárásaként négy közismereti tárgyból érettségire tesznek a fiatalok, az ötödik tárgya a szakmai vizsga, ami emelt szintű érettséginek felel meg. Így a tanulók lehetőséget kapnak arra, hogy a felsőoktatásban folytassák tanulmányaikat.

A hároméves képzési idejű **szakképző iskola** az első év során ágazati alapismereteket nyújt, majd a következő két évben szakirányú képzés folyik. Lehetőségük van a tanulóknak a továbblépésre, érettségire vagy technikus végzettséget szerezhetnek. Ez utóbbi a felsőoktatás felé is kaput nyit.

A szakmát és érettségire nyújtó középfokú intézmények népszerűsége elég nagy, az új szerkezet a várakozásnak megfelelően valószínűleg tovább növeli a szakmaszerzés irányultságát, ám a felsőoktatásba történő továbbtanulást, a diplomaszerezés lehetőségét a tanulók biztosabbnak látják a gimnáziumi képzéssel.

A gimnáziumi képzés célja az általános műveltség megalapozása. Alapesetben a képzés a kilencedik évfolyamtól a 12. évfolyamig tart, és érettségivel zárul. 2004-től van lehetőség arra, hogy úgynevezett „nulladik évfolyamon”, idegen nyelvi előkészítő évet szervezzenek az iskolák. A kilencedikben a kötelező tanórai foglalkozások

40%-ában intenzív idegen nyelvi felkészítés folyik. A nyelvi előkészítő évfolyamon az időkeret 15%-át informatikai ismeretek oktatására, a megmaradt időkeretet pedig képességfejlesztésre kell fordítani.

A középfokú oktatás bármelyik oktatási szintjén tanul is a gyermek, meg kell élnie az átmenet nehézségeit. A kamaszkor bizonytalanságaival küzdő fiatal bekerül egy új környezetbe, ahol minden teherterelt, megfelelési kényszert jelent. Magasabb követelményekkel kell számolnia, esetlegesen más tanítási módszerekkel, s új tanárokkal, új osztálytársakkal kell elfogadtatnia magát. Számos félelem él a gyerekekben az új iskolával kapcsolatban, még akkor is, ha előzetesen igyekezett tájékozódni. Azt biztosan tudni véli, hogy sokkal több lesz mennyiségileg a tanulnivaló, s magasabb lesz a követelményszint.

A 9. évfolyam nehézségei:

- Életkori nehézségek
- Félelmek az új iskolával kapcsolatban
- Új környezet elfogadása
- Megváltozott követelményrendszer
- Stressz, szorongás

Tünetek:

- Romló tanulmányi eredmények
- Csökkenő motiváció

A tanuló beilleszkedésének segítése alapfeltétele annak, hogy sikerrel vegye ezt az akadályt, s önbizalommal, motiváltan dolgozzon a tanulmányi eredmények elérésén. Kevesebb szorongáson megy át az a tanuló, aki az iskolaválasztásban nagyon tudatosan vett részt, s lehetőséget kapott arra, hogy megismerje az iskolát, s az iskola is őt. Mind az általános, mind a középiskolák pedagógusai sokat tehetnek a cél érdekében. A gyerek képességeinek ismeretében tanácsot és információkat nyújthatnak tanárai, a középfokú intézmények pedig alapos tájékoztatással, nyílt napok során előzetes képet adhatnak iskolájukról. Fontos, hogy a diákok jól válaszszanak, hogy elkerülhető legyen a csalódás.

Jó szolgálatot tesz a központi írásbeli felvételi megírása, mert az eredmény mégiscsak jelzi a követelmények szintjét. S ha a középiskola szóbeli beszélgetésre is behívja a diákot, személyes tapasztalat szerezhető a tanulóról. Ez alkalommal megmutathatják magukat, érdeklődésüket, eredményeiket. A személyes tulajdonságok megismerése lehetővé teszi az egyéni bánásmódot, s a közösségek kialakításában is fontos tényező.

A beilleszkedés megkönnyítése folytatódik az első tanév során. A tanév eleji két hét a beszoktatási időszak, amelynek során az iskolához, a tanári és tanulói közösséghez való pozitív hozzáállást igyekszik a pedagógusgárda kialakítani, elérni. Ebben az időszakban fontos a tantárgyspecifikus technikák, módszerek megmutatása, gyakorlása. A könyvhasználat, a vázlatírás, az IKT-eszközök, -felületek használatának tanítása jelentős segítség, főleg azoknak a gyerekeknek, akik az általános iskolában nem gyakorlatként találtak ezekkel a technikákkal. Megnehezíti az első időszakot az a tény, hogy a különböző általános iskolákból érkező gyerekek ugyanolyan érdemjeggyel nem feltétlenül azonos szintű tudás birtokában vannak, a szintrehozás

így nem kevés feladatot hoz. Ebben az időszakban a számonkérések próbajellegűek, s az értékelés tájékoztató jellegű. A diákok és a szülők negyedévente tájékoztatást kapnak arról, hogy az eredmények hogyan alakulnak, van-e szükség jelentősebb segítségre, egyéni tanulói útvonal kialakítására.

A középiskolák tanítási módszereinek a gyakorlatiasabb szemlélet felé történő elmozdulása is a tanulási eredményeséget segíti. A frontális órák helyett a projekteken munkálkodás, a csoportokban való munka, a digitális oktatás térhódítása, informális helyszínek látogatása, interaktív előadások, külső programok a tanulási motiváltságot, s ennek nyomán a sikeresebb előmenetelt eredményezi. Az értékelés terén is vannak változások.

Milyen tanácsot adhat szülő és pedagógus a diáknak az iskolaváltás megkönnyítésére?

1. Legyen egy **barát** melletted!
2. Légy tisztában azzal, hogy **mi vár rád!**
3. Maradj **távol a bajtól!**

Barátok

Ha van olyan iskolatárs, akit az általános iskolából ismer, a kezdeti időkben biztonságot ad, nem érzi magát egyedül a gyermek. De nyitott, természetes viselkedéssel könnyen lehet új ismerősöket szerezni, akiből akár barát is válhat. Nem kell tartani az ismerkedés kezdő lépésének a megtételétől, hisz a többiek is hasonló helyzetben vannak, s örülnek a közeledésnek. Fontos, hogy ne mutassunk mást magunkról, őszinte személyiséggel könnyebb megnyerni másokat.

Felkészülés az új elvárásokra

A legtöbben arra készülnek, hogy a középiskolában nagyságrendekkel több lesz a tanulnivaló, több órájuk lesz, több házi feladat, magasabb lesz a követel-

ményszint, s kevesebb lesz a szabadidő. A felesleges stresszelés helyett hasznos lehet egy előzetes tájékozódás a munkarendről, a tanárokról, a lehetőségekről. Honnan lehet mindezt megtudni? Tanulmányozni lehet az iskola honlapját, ahol az értékelés mikéntjéről is lehet olvasni, ha a pedagógiai program átolvasása kissé nehéz feladat is lenne. Lehet felsőbb évfolyamos diákokat kérdezni a tanárok szigorúságáról, az iskolai programokról stb. De ezek a vélemények elég szubjektívnek ítékelhetők, vagyis nem kell mindent komolyan venni. Az jó kiindulási pont, hogy ha el akarunk érni valamit, azért tenni is kell.

Tanulási technikák

Ezen a téren már az általános iskola sokat tehet a tanulókért. A jó szaktanár azt is tanítja, hogyan lehet azt a tantárgyat eredményesen tanulni, s tartós ismeretre szert tenni.

A legfontosabb, ha az órán érdeklődő, sőt tevékeny figyelemmel, munkával vesz részt a diák, így érthetőek lesznek az összefüggések, s az előző ismeretekhez kapcsolódási pontok alakulnak ki. Ez a legfontosabb, így nem lesz csupán magolás az ismeretek rögzítése. Ha hallás útján tud valaki eredményesen bevésni ismereteket, annak érdemes az otthoni tanulás során is használni a technikát. Hangosan fel kell mondani az anyagot (szerencsés, ha van kinek), s ezzel mintegy próbafelelés is történik. Ennek az is haszna, hogy rutint szerez a diák a szereplésben, vagyis nem ijed meg a saját hangjától.

Sokan látás útján tanulnak könnyebben. Ők azok, akik arra emlékeznek, hogy hol, milyen környezetben volt a válasz a könyvben, milyen kép alatt stb. Segíti az emlékezetet a lényeges elemek kiemelése aláhúzással, esetleg különböző színű megjelöléssel. Vannak, akiknek nehézséget okoz a lényeglátás, s szinte mindent aláhúznak, amivel persze nem segítik magukat. A segítséget az jelenti, ha az órai munkában megértik az összefüggéseket, s a meglevő ismeretekhez találnak kapcsolódási pontokat. Gyakorolni lehet a lényegkiemelést, ha a részenkénti anyaghoz kérdést tesznek fel. Az online felületeken és kiadványokban található szövegértési feladatok is jó szolgálatot tesznek. Közben az olvasás és a szókincs is fejlődik.

A kulcsszavakkal vázlatot írni is jó tanulási gyakorlat.

Az, aki leírja a fontos dolgokat, közben tevékenységet is végez, ez jelentősen erősíti a rögzítést. A vázlat alapján hangosan elmondani a tanultakat, s közben akár fel-alá járkálni, sokak számára bevált tanulási stílus. A vizuális típusúak az adott témához a neten ábrákat, képanyagot találnak, ami ugyancsak segíti a felidézést.

A koncentráláshoz fontos megfelelő körülményeket találni. Tv-nézés közben a tananyagra is kellő figyelmet fordítani nem kecsegtet sikerrel. Vannak, akik (kipróbáltan) zenei aláfestés mellett tudnak figyelni, de azt is tudják, hogy nem minden zene alkalmas erre. Az együtt tanulás módszerét csak az ellenőrzési szakaszban tartom célravezetőnek, vagyis amikor szinte próbafelelés végezhető. Nem jó, ha a bevésés idején bármi elvonja a figyelmet, s ez a barátok társaságában gyakran előfordul.

Ha az általános iskolában még nem alakult ki az eredményes, saját tanulási stílus, a középiskolában mindenképpen szükség lesz rá. Ha egy tantárgy tanulásával nehézségek támadnak, időben segítséget kell kérni a szaktanártól, hogy adjon tanácsot a tantárgy tanulásához. A tanulmányi sikerek önbizalmat adnak, s tovább segítik a célok elérését. Mert a legfontosabb, hogy legyen cél, s hozzá elszántság, hogy képesek vagyunk elérni.

Hely a közösségben

Sokan mérlegelik azt, hogyan foglalhatnának el jó helyet az osztályközösségben. Mikor ismerik el jobban a társak, ha szerénynek, vagy ha vagánynak mutatkoznak. Erre az a jó tanács, hogy a tetteinknek vannak következményei, s át kell gondolni, mit cselekszünk. A felelősségteljes magatartás a legkifizetőbb.

Divat

A kamaszkor az útkeresés időszaka. Ez az út tele van bizonytalansággal. Még saját magával sincs tisztában a fiatal. Az öltözködés is egy olyan terület, ahol nagyon könnyen tévútra lehet tévedni. Ha nagyon ki akarsz tűnni, s extravagáns öltözködéssel kívánod ezt hangsúlyozni, kiválthatod a lánytársak féltékenységét, a fiúk pedig esetleg könnyű prédának bélyegeznek. Gondolhatod, hogy nem szerencsés az sem, ha egy srác csak az öltözködése szokatlanságával akar figyelmet vonni magára. A tanároknak kialakulhat az a véleménye, hogy nem a tanulás érdekel. A tanács most is az, hogy add önmagad, ne akarj más lenni. A praktikus stílus a legmegfelelőbb.

Klikkek

Gyakran találkozni osztályközösségekben olyan csoportokkal, ahol egy magát érvényesíteni akaró fiatal erővel akar vezéregyenységgé válni. Ezt legtöbbször úgy éri el, hogy kiszúrja azokat a diáktársakat, akiket szerénynek, gyengének vél, s elkezd kritikálni, talán megfélemlíteni, terrorizálni őket. Többen félelemből csatlakoznak hozzá, s így ők is az erősek csoportjához tartozónak gondolják magukat. El kell kerülni az ilyen csoportosulást, azokkal barátkozva, akiknek ez visszatetsző. Ha bántalmazás éri a diákot, segítséget kell kérni a tanároktól, szülőktől, felnőttektől. Ez nem gyávaság, hanem éppen a jó oldalra állás bátorsága.

A beilleszkedés

A beilleszkedés nem jelenti azt, hogy idomulni kell bizonyos társakhoz. Nem kell feladni a személyiséget, biztosan lesznek, akik éppen azt a személyiséget tartják beleválónak, szimpatikusnak, aki nem hódol be a mások által diktált divatoknak (pl. dohányzás, szeszes italok fogyasztása, felelőtlen magatartás a közösségi hálón, mások zaklatása névtelenül stb.).

Az az erős, aki célokat tűz maga elé, s el is éri azokat.

Jó, ha van kedvenc tanár, akihez bizalommal lehet közeledni! Vannak az osztályban olyanok, akik a tanárokkal való patrónus viszonyt ún. nyalizásnak értékelik. Nem szabad rájuk hallgatni, mert a legjobb út

a célok eléréséhez, ha van kihez fordulni, van kitől segítséget kérni. Ha érdeklődés viszi a tanulót valamelyik tanárhoz, komoly munkakapcsolatra is szert tehet.

Jó alapokkal és megfelelő motivációval, érdeklődéssel kezdeni a középiskolát fél sikernek számít. Mennyire jellemző ez a most középfokú tanulmányokat kezdő iskolásokra?

Nemcsak a diákoknak, hanem a középfokú oktatásban dolgozó **pedagógusoknak** is vannak nehézségeik az átmenettel. Átlagosan jó iskolának számító szakközépiskolában tanít már csaknem 30 éve *Molnár László* műszaki tanár, akinek van tapasztalata arról, hogy az évek során javult-e az intézménybe érkező tanulók képzettségi szintje, motivációs hozzáállása. Arról is kérdeztem, hogy mennyire egységes képességszinttel jönnek továbbtanulni a különböző általános iskolákból a diákok.

A műszaki profilú középiskola az egyre csökkenő gyereklétszám miatt már nem igényli a felvételhez a központi felvételi eredményeket, csupán az alapfokú érdemjegyek szolgáltatnak alapul a bekerüléshez. Ez viszont azt a helyzetet hozza magával, hogy eltérő tudásszinttel rendelkező tanulók kerülnek egy tanulócsoportba, s a tanároknak csaknem fél év munkájába kerül az egységes szint elérése. A hozott jegyek nem egyforma tudást takarnak a nem egységes értékelés, követelményszint miatt.

A tudásszintről szomorúan s pesszimistán állapítja meg kollégánk, hogy lefelé ível. Sem az alapkészségekkel, sem a tárgyi tudással nem lehetnek elégedettek. Sajnálatos módon a tanulók alig rendelkeznek szakmai érdeklődéssel, nem is tudják, mire vállalkoznak, milyen munkakörülmények várnak majd rájuk. Az iskola a nyitott napján csak kismértékben tud betekintést adni, nagyobb mértékű pályairányítási tevékenységet várának el az általános iskolától. A gyerekekből hiányzik az érdeklődés, s így a tanulási kedv sem megfelelő.

Az első félév fő feladata, hogy megtanítsák a diákokat tanulni – sokakat az értő olvasásra is. A képességbeli különbségeket igyekeznek lefaragni, s felkelteni az érdeklődést. A tanárokon nagyon sok múlik, sokat számít, hogy mennyire teszik érdekessé az órákat. Az sem mellékes észrevétel, hogy a tanárok között is van érdektelen, s még olyan is, aki nem gyerekszeretettel végzi a dolgát.

Természetesen a gyereket nemcsak az iskolának kell nevelnie – vallja a tanár úr –, hanem a családjának is. Sok a nevelési hiányosság, s a tanulmányi problémák megbeszélésére, a megoldás keresésére sincs mód a szülővel beszélni, mert nem lehet találkozni, nem érdeklődnek.

Témánk volt az is, hogy a gyerekeknek túl sok időt kell az iskolában tölteni, s az otthoni készülésre már nem tudnak, akarnak időt fordítani, főként, ha edzésre is járnak. Az időbeli leterheltségen javítani lehetne a tananyag ésszerűsítésével, mivel vannak felesleges dolgok. Rövidebb idő alatt is el lehetne végezni bizonyos dolgokat, s csökkenne az óraszám.

A tanár úrral folytatott beszélgetés sok problémát felvetett, egyrészt az új növendékek beszoktatásával

kapcsolatban, de utalt szükséges változtatásokra is. Természetesen az iskolák, a tanárok, a gyerekek is mások az ország legkülönbözőbb településein, vannak hangsúlyosabb problémák, esetleg kisebbek, de ahhoz, hogy jól induljon az új iskolai pályafutás, nagyon oda kell figyelni.

Hangsúlyok:

- Megfelelő iskolaválasztás
- Céltudatosság
- Kötelességtudat
- Munkafegyelem
- Tanulásmódszertan
- Időbeosztás
- Szokásrendszer
- Viselkedéskultúra
- Segítő kéz
- Pedagógusok önképzése

A kommunikációnak nagyon fontos összetartó ereje van

Hosszú szünet után újra jelenléti oktatással indul a 2021/2022-es tanév, az át- illetve visszaállás előnyeiről és hátrányairól, az iskolai átmenetek időszakáról és a jó pedagógiai kommunikáció ismérveiről **Molnár Anett**, a PPKE BTK pszichológus oktatóját kérdeztük.

Szöveg: Németh Gábor

Ugyan egy-két hónapra már visszatérhettek az iskola falai közé a diákok a tanév vége előtt, ezt azonban a közel három hónapos nyári szünet követi. Hogyan lehet felkészíteni a gyerekeket ilyen hosszú szünet után a szeptemberi iskolakezdésre? Milyen előnyök és nehézségek várhatók a digitális munkarendből a személyes jelenlétre történő visszaállás kapcsán?

A szeptemberi iskolakezdést illetően az az ideális, ha a család nyugodtan, gondtalanul készül az új tanévre, hiszen ha a gyermek azt érzi, hogy a szülő „ráfeszül” minderre, akkor a gyermekben is feszültség, szorongás keletkezhet. A szülők beszélgethetnek a gyermekkel az iskolakezdésről, mely során felhívhatják a figyelmet az iskola pozitív aspektusaira (például, hogy a gyermek újra találkozhat barátokkal, vagy hogy új és érdekes ismereteket sajátíthat el). A család védelmet, biztonságot nyújt a gyermek számára, így a legfontosabb, hogy a gyermek megélhesse az őt emocionálisan támogató, elfogadó közeget, ahonnan bátran elindulhat felfedezni, új ismereteket szerezni, hiszen tudja, hogy családja stabil, biztos támaszt nyújt, így várhatóan az iskolakezdés is zökkenőmentesen indulhat.

Alapvető pszichológiai szükségletünk a másokkal való rendszeres kapcsolódás. A kölcsönös emberi kapcsolódások hiánya stresszforrássá válhat. A személyes kapcsolatoknak, a társakkal való kommunikációnak nagyon fontos összetartó ereje van. Ezek a kapcsolatok gyógyírt jelentenek a lelki feszültségforrásokkal szemben is, így van ez a gyermekeknél is. Tehát mindenképp előnyként említhető a digitális munkarendből a személyes jelenlétre történő visszaállás során, hogy a gyermekek újra megélhetnek közösségi élményeket, személyes baráti kapcsolódásokat kortársaikkal. A közösség, a kortársakkal való kapcsolat szerepe kiváltképp fontossá válik iskoláskorban, a lelki egészség szempontjából pedig szükségesek a megfelelő minőségű, értékes és gazdag szociális kapcsolatok, ezt biztosítja a tantermi, személyes oktatás lehetősége. A visszaállás során a tanításban újra jellemző lesz a stabilitást adó hétköznapi rutin, a strukturált napirend, a rendszeresség (mint például meghatározott időpontra beérni az iskolába, ahol szervezett órák, szünetek, programok vannak), mely a tanulók számára biztonságot, stabilitást nyújt, így ez is a jelenléti oktatás fontos előnyeként tekinthető.

A fentiekén túl a személyes oktatásra való visszatérés előnyeként említhető a hatékonyabb nevelési folyamatok biztosítása is. Hiszen a pedagógusnak lehetősége nyílik az egyes magatartásformák közvetlen megerősítésére,

szabályozására, a közvetlen modellközvetítésre. A személyes térben gördülékenyebbé válhat a diákok motivációjának kialakítása és fenntartása, illetve a pedagógusnak nagyobb tere lesz alkalmazni az egyes tanítási tevékenységek különféle eszközeit, módszereit, gyakorlatiasabbá téve a tanulási folyamatot. Megjelenhet például a diákok számára a közvetlen segítségnyújtás, a pedagógus korrekciós funkciója, elakadás esetén megbeszélhetik közösen a megoldásokat, a pedagógusi ösztönző-irányító hatások pedig közvetlenül megmutatkozhatnak.

Ugyanakkor a járványhelyzetből fakadó, hosszan tartó tantermen kívüli, digitális munkarend miatt nehézségekkel is számolhatunk a személyes átállás során. Az eddigi tudományos eredmények szerint¹ nagy lemaradással számolhatunk a gyerekeknél a digitális oktatás miatt. Minél fiatalabb a diák, várhatóan annál nagyobb hátrányról, lemaradásról beszélhetünk. Hiszen fiatalabb gyermekek esetében az önálló tanulási készségek még kevésbé fejlettek. Az iskolát kezdő korosztálynál lehet tehát a legkritikusabb a helyzet, hiszen esetükben nagy az ugrás az óvoda és az iskola között. Illetve ha minél inkább hátrányos helyzetű, a tanulást kevésbé fókuszba helyező családból jön egy gyermek, annál érzékenyebben érinti ez a probléma az adott diákot, és annál nagyobb lemaradással számolhatunk. Így kiváltképp fontos lehet az érintett diákok felzárkóztatása a következő tanév során.

Melyek a jó pedagóguskommunikáció ismérvei?

A jó pedagóguskommunikáció legfőbb ismérve a nyílt, tiszta, őszinte, kongruens kommunikáció, melyben a tanár a diákokkal együtt közösen alakítja a kapcsolatot, ahol van helye a kérdéseknek, a különböző nézőpontoknak, véleménycserének, türelmes magyarázatoknak. Felmerülő konfliktusok esetén a kommunikációt partnerszemlélet, asszertivitás jellemzi.

Az oktatásban a nonverbális kommunikáció is kiemelkedő szerepet játszik. A kommunikáció efféle elemei – mint például a gesztusok, a tekintet, a mimika, a testtartás, a beszéd hangszíne, erőssége, ritmusa – formálják a kapcsolati minőséget, hiszen ezek által jutnak leginkább kifejeződésre a beszélőpartner érzelmei, értékítéletei. Így kiváltképp fontos a pedagógusi kommunikációban a hitelesség, vagyis hogy a verbális üzenetek tartalma, és az ezzel egyidejűleg jelentkező nonverbális jelek egymással összhangban álljanak. Egy példával illusztrálva: hiába fogalmaz meg a tanár súlyos szankciókat büntetésként nem elvárt magatartásformákkal szemben, ha például mindezt mosolyogva, vagy éppen halk szavúan, összegörnyedt testtartással teszi, nem lesz olyan súlya a diákok számára, mert a diákok ráéreznek a nonverbális jelzésekből a tanár esetleges bizonytalanságára vagy éppen idegességére. A jól kommunikáló pedagógus a diákok metakommunikatív megnyilvánulásaira is tudatos, érzékeny, vagyis hatékonyan képes felismerni és értelmezni a nonverbális jelzéseket, hiszen ezek fontos visszacsatolást adnak az adott szituációról, a kapcsolat minőségéről.

Amennyiben *Rogers*, a humanisztikus pszichológia jelentős képviselőjének gondolataiból merítünk, akkor tudhatjuk, hogy a megfelelő emberi kapcsolatokhoz három fontos tényező jelenléte szükséges, melyeket minden pedagógusnak érdemes alkalmazni, ha sikeres szeretne lenni a kommunikációjában. Az első ilyen tényező a feltétel nélküli elfogadás, vagyis a tanárnak a kommunikációja során azt kell képviselnie a diákok felé, hogy a diák bármit tesz, ez nem feltétele annak, hogy a tanár elfogadja őt. Ez elsősorban azt jelenti, hogy nem magát a nemkívánatos viselkedést kell elfogadnia, megengednie a tanárnak, hanem annak ellenére, hogy a nem kívánt cselekedetet helyteleníti és elutasítja, magát a személyt attól függetlenül ugyanúgy elfogadja, vagyis a gyermek személyét nem éri elutasítás. A második fontos tényező a kommunikációban megjelenő empátia, együttérző képesség, melyet a tanár közvetíthet verbális és nonverbális kommunikáció által. Például egy kedves mosoly, bátorító szó, biztatást kifejező tekintet pozitív érzelmi hangulatot teremthet a kommunikáció során.

¹ Forrás: Csapó Benő, <https://infostart.hu/belfold/2021/06/19/tanulmany-a-digitalis-oktatas-jelentosen-visszavetette-a-gyerekek-fejlodeset> (Letöltés: 2021. 07. 28.)

A harmadik fontosnak tartott elem pedig a kongruencia, mely azokat a pedagógusokat jellemzi, akik képesek álarc nélkül, önmagukat adva, hitelesen részt venni egy kapcsolatban, ahol a kommunikációban a tanár közlései ellentmondásmentesek, érzéseit nyíltan kifejezi, vagyis amit a pedagógus közöl, az szinkronban van azzal, amit érez és amit gondol.

A pedagógiai szerepek, kommunikációs kapcsolatok sokrétűek, az osztálytermi kommunikáció nem feltétlenül esik egybe az egyéb szintek (például kirándulás, iskolai rendezvények) kommunikációjával. Mire érdemes figyelniük a pedagógusoknak a különböző szintérváltások alkalmával?

Az osztálytermi kommunikáció nagymértékben kijelöli a kommunikáció tartalmára vonatkozó irányokat és a kommunikáció stílusát egyaránt. Az osztálytermi formális kommunikáción túlmutatva az egyéb szinteken, például iskolai rendezvényeken, osztálykirándulásokon viszont a kommunikáció túlnyomórészt informálissá válik, a pedagógusok és a diákok is nyitottabban, szabadabban viselkedhetnek a tantermen kívül. Ezekben a szabadidős programokban kifejezetten elidegenítően hatna a nagy iskolai szigor és komolyság, hiszen ezek a programok az együtt szerzett vidám élményekről, közösségépítésről szólnak, mely során a pedagógusok még inkább megmutathatják „emberi” oldalukat, teret adva a jókedvnek, humornak, a kapcsolatok elmélyítésének a diákokkal.

Ugyanakkor elengedhetetlen a határok meghúzása és a felelősségvállalás a pedagógus részéről az iskolán kívüli közös élményekben is, hiszen a pedagógus az, aki személyes magatartása révén példát mutat, és akinek kommunikációja, cselekedetei beépülnek a diákok értékrendjébe. Nem az a cél ugyanis, hogy a pedagógus a gyerek legjobb barátjává váljon, mialatt a kirándulásokon éjszakába nyúlóan együtt iszogat a diákjaival, hanem hogy egymás megismerése, bensőségesebb kapcsolat kialakítása mellett megmaradjon a pedagógus tekintélye is a diákok számára, hiszen az iskolán kívüli programok után rövidesen újra a tanteremben folytatódik a közös munka, ahol fontos, hogy a tanár ne veszítse el diákjai tiszteletét és bizalmát, és továbbra is követendő példa maradjon. Így fontos az iskolán kívüli programok során az egyensúly megtalálása, hogy a pedagógus ne „uralja” folyton a diákjait, hanem egy szabadabb, nyitott légkör biztosítása során kialakulhassanak őszinte beszélgetések, spontán élmények – a tanári példamutatás és felelősségvállalás mellett.

Bármilyen tantermen kívüli szintér esetén a tanároknak érdemes előre tisztázni a kereteket, lefektetni a szabályokat együtt a gyermekekkel, hogy mi az elvárt viselkedés, és hogy az esetleges szabályok megszegése során milyen szankciókkal számolhatnak. Az a szerencsés, ha alapvetően jól előkészített, megszervezett program vár a gyerekekre, ahol kiszámíthatóak az események, ahol a diákok is tudják, hogy mire számíthatnak, így a pedagógusnak is várhatóan kevesebb fegyelmezésre lesz szüksége, mert a gyerekekben sincs bizonytalanságérzet, hanem értik, mi miért történik. A jó pedagógus egyik legfontosabb titka a személyiségének őszinte vállalása, vagyis nemcsak az iskolai környezetben, hanem azon kívül is érdemes ugyanúgy hitelesnek maradnia, és asszertív kommunikációra törekednie.

A HÓNAP TÉMÁJA

Pedagógiai kommunikáció

Madách életműve egy életre szóló indíttatást ad

Interjú **Mészáros Csabával**, a budapesti Madách Imre Gimnázium igazgatójával

Idén ünnepli fennállásának 140 éves évfordulóját az intézmény, mely 1881-ben VII. ker. Állami Gymnásium néven kezdte meg a működését. A budapesti Madách Imre Gimnáziumot sokan magas szintű nyelvi tagozatos osztályairól ismerik, az iskola közel másfél évszázados története azonban jóval több titkot rejt. Az iskola létrejöttéről, épületéről, izgalmas történelméről, szakköreiről és híres öregdiákjairól az idén Bárczy István-díjjal kitüntetett Mészáros Csaba igazgatót kérdeztük.

Szöveg és fotó: **Indri Dániel Janisz**

Milyen körülmények között indult meg akkor az oktatás, és milyen jelentősebb változások határozták meg az iskola életét az elmúlt közel másfél évszázad során?

Az 1870-es évekre Budapest lakossága hihetetlen mértékben megnőtt, igen erőteljes a bevándorlás, különösen a galíciai zsidósáé, akik itt, a 7. kerületben telepednek le. Ekkor Budapesten többségében egyházi fenntartású középiskolák működtek, így – mivel akkor saját gimnáziumuk nem volt – a zsidó származású tanulóknak elég szűkös volt a választék. 1844-45-ben jöttek létre a mai nagy reáliskolák, például az Eötvös József Gimnázium vagy a Toldy Ferenc Gimnázium, ám azok reáliskolák voltak, így a latin és a görög nyelvet – ami akkor a gimnáziumi státusz kritériuma volt – nem tanították. A Trefort Ágoston közoktatásügyi miniszter megbízásából alapított állami fenntartású humán gimnázium 1881-ben kezdi meg a működését VII. ker. Állami Gymnásium néven. Ekkor kapott megbízást iskolánk első igazgatója, *Köpesdy Sándor*, aki a Klauzál utca 10-ben, egy bérházban talál egy oktatásra alkalmas felső szintet, ahova 106 tíz év körüli fiút vettek fel elsőként, akik két osztályban tanultak. Ekkor még a Nagykörút is épülőben van; ahogyan fejlődik a város, azzal párhuzamosan jelölik ki építési teleknek a jelenlegi iskolaépület területét, az építkezés pedig 1892-re fejeződik be.

A második világháború után már reál és humán osztályok is indultak az iskolában, illetve ekkorra már a kerület lesz a fenntartó. Az utóbbi években egy elég sajátos helyzet alakult ki, ugyanis sokáig a főváros volt a fenntartó, így 2013-ban – a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ megalakulásával – nem a kerület, hanem a főváros adja át a fenntartói, később pedig a kerület a működtetési jogokat.

Madách Imre nevét a gimnázium 1921-ben vette fel. Lehet tudni, miért döntöttek akkor az egyik legnagyobb drámaírónk neve mellett?

1902-ben válik le a VII. ker. Állami Gymnásiumról a későbbi Szent István Gimnázium. A Horthy-korszak elején, a nemzeti-keresztény kurzus elindulásával azonban a nemzet nagyjai közül kellett nevet választania az iskolának. A tantestület ezért döntött 1921-ben Madách Imre mellett, ami véleményem szerint kiváló választás volt, hiszen egy életre szóló indítást ad Madách életműve a tanulóknak, amiből mindig lehet erőt, ihletet meríteni. Sőt nemcsak a diákoknak, hanem a nevelőtestületnek is, mert ők határozzák meg iskola szellemiségét, hiszen a diákok négyévente elballagnak. Nem véletlen az sem, hogy a mostani, 140. évfordulós ünnepségen *Az ember tragédiájának* egyik színét kellett feldolgoznia minden osztálynak, ám a pandémia miatt a filmes megoldás mellett döntöttünk.

Mióta vezeti az intézményt? Milyen eredményekre büszke ezen időszakból?

1993-ban kezdtem dolgozni az iskolában, 2000-ben lettem igazgató, így ezzel mindenképpen én számítok a leghosszabb ideje „regnáló” madáchos igazgatónak, pillanatok alatt eltelt azonban ez a két évtized. Ami

A sportudvar ünnepélyes átadása 2017 decemberében (Vattamány Zsolt polgármester és Mészáros Csaba igazgató)

egyértelmű sikernek számít szerintem, az a nyelvtanítás megerősítése és a nyelvi tagozatos osztályok létrehozása volt, hiszen a nyelvtudásra biztosan szükség van, függetlenül attól, hogy milyen irányban szeretne továbbtanulni valaki. 9–10. osztályban a szabad órakeret jelentős részét az idegen nyelvekre csoportosítottuk át, így heti öt órás emelt szintű nyelvi képzés folyik, sőt, másfél évtizede elsőként meghirdettük a nyelvi előkészítő évfolyamot. Ezt először egy-egy angol, illetve német nyelvi osztállyal indítottuk, mostanra azonban francia, illetve spanyol nyelvi előkészítő osztályokba is jelentkezhetnek a diákok. Az a célunk, hogy nyelvtudás nélkül, intenzív óraszámmal jusson el a diák egy év alatt haladó szintre, ahova egy jó általános iskolában, jó nyelvtanárral négy év alatt eljut.

Annyi változás történt mostanra, hogy már csak az jöhet nyelvi előkészítőre, aki az általa addig tanult nyelvből haladó szintre jut el, hiszen muszáj valahogy megszűrni a hozzánk jelentkezőket. A német, a francia és a spanyol nyelvi előkészítő osztályokban az angol haladó nyelv az, melyből felvételiznek, az angol kezdőnél pedig a német. Így lényegében két német haladó csoportunk van. Iskolánk DSD2 vizsgaközponttá is vált, így jelentősen megnőtt a felsőfokú német nyelvvizsgák száma.

Természetesen egyénfüggő, hogy ki dönt a nyelvi előkészítő évfolyam mellett, hiszen nem mindenki szeretne öt évet gimnáziumba járni. Az első évben alapozó tárgyak vannak, a nyelvórák és informatika mellett,

de szerencsére nagyon jó nyelvtanáraink vannak, ami kifejezetten vonzóvá tesz bennünket. Mostanra elértük azt, hogy nálunk a bemeneti szint a középiskola végén elvárt B1-B2-es szint, mi pedig C1-C2-es szintre juttatjuk el a diákokat, amivel 10. év végén már könnyűszerrel lehetővé egy emelt szintű érettségi. Ennek másik hozadéka, hogy több idő jut azokra a tárgyakra, melyek a továbbtanuláshoz fontosak. Ugyanakkor nagyon nehéz kihívás a nyelvtanároknak, hogy a csoportoknak egy egységes haladási tempót alakítsanak ki.

Az iskola nagy hangsúlyt fektet a nyelvtanításra, éppen ezért különféle nyelvi tagozatokból választhatnak az ide jelentkezők. Melyek ezek?

Mindig a nyelvek határozták meg az iskola profilját. A klebelsbergi reformok hatására a görögöt abban az időszakban már nem tanítják emeltebb óraszámban, a húszas évek vége felé ennek pótlására az angol nyelv oktatását kezdik meg, de a német és a latin továbbra is megmarad. Az iskola életében több tagozat is volt, a nyolcvanas években például a biológia-kémia tagozat volt nagyon népszerű, aki itt végzett, szinte kivétel nélkül felvételt nyert az orvosi egyetemre.

Az egyik legnagyobb előnyt jelenti, hogy nálunk számos „kisnyelv” közül választhatnak a diákok, ami kevés gimnáziumra jellemző. Amikor igazgató lettem, egyik első döntésem az volt, hogy ún. nyelvi sávra tettem a második idegen nyelvet azért, hogy ne osztályfüggő legyen az, hogy ki milyen nyelvet tanul. Ennek köszönhető, hogy az orosz nyelvi csoport is – ugyan kis létszámmal – el tudott indulni. A latin nyelvet is szerencsére továbbra is tudjuk tanítani, a spanyol és

francia nyelvi előkészítő osztályból pedig létrehoztunk egy neolatin előkészítő osztályt, ahol első évben heti két órában kötelező a latin tanulása, később csak választható, de mindig van 2-3 olyan tanuló, aki latinból érettségizik. Sokszor önszántukból kezdenek el még egy harmadik idegen nyelvet is tanulni azok, akik tizedikre már leérettségiznek egy nyelvből.

Az utóbbi években a nyelvek mellett a programozásra is komoly hangsúlyt fektettünk, aminek azelőtt egyáltalán nem volt hagyománya. Ez főként a BME-re jelentkezők érdekében történt, hiszen sokszor későn ébrednek rá az érettségizők, hogy nem ismernek egy programozási nyelvet sem, ám az új digitális kultúra tantárgyban már ez is hangsúlyosabban megjelenik.

Az iskolába lépve egy lélegzetelállító, díszes lépcső fogad minket, továbbsétálva pedig egy tágas udvarra érkezünk foci- és kosárpályával, valamint kültéri kondigépekkel, amit egy hatalmas, festett tűzfal határol. Mit érdemes tudni az épületről és az udvarról?

Összesen 19 osztályterem és 8 szaktanterem található az iskolában. Hasonló épülete van az ELTE Trefort Ágoston Gyakorlóiskolának – egykori nevén Minta-gimnáziumnak –, amely 1872-től működik. Mindkét épület tervezője *Bobula János* volt. 1981-ben történik iskolánkban egy látszatszerű felújítás, hiszen korábban itt is rendszeresek voltak a szénszünetek, komoly infrastrukturális hiányosságok voltak. Végül 1995-ben indul el egy tízéves felújítás, aminek eredményeképp nyerte el mostani formáját az iskola. 2005-ben egy nagyszabású átadóünnepséget szerveztünk, melyen híres öregdiákjaink – például *Bacsó Péter* – is részt vettek.

A kerület építésze szerintem nagyon izgalmas, ám ahogy emelkedtek ki az újabbnál újabb házak a szomszédban, úgy lett egyre sötétebb az iskola. Ezért döntöttünk úgy, hogy télikertszerűen egy üvegfalat húzunk az udvar felőli részre, ezáltal több fény áramlik be, másrésztől meg tudtuk növelni a közösségi teret is. Ekkor építettük be a padlásteret az ebédlővel, a művészeti szaktanteremmel és a diákszobával, illetve egy liftet is üzembe tudtunk állítani, ami nemcsak a kollégáknak, hanem a kerekesszékes tanulóknak is hatalmas segítség. Ugyanekkor az alagsort is felújítottuk, egy aulát alakítottunk ki itt, illetve az öltözők, a földrajz–média, valamint a magyar–történelem szaktantermek is itt kaptak helyet.

Hogyan tervezik a jeles évforduló megünneplését?

Talán a legfontosabb, hogy júniusra elkészült a jubileumi évkönyvünk. Főként az utolsó öt évről szól, de messzebbre is visszatekint. Nagy összmunka eredménye, amit *Hadikné dr. Végh Katalin* fogott össze – aki a 100. évfordulón, 40 éve lett a Madách tanára, kiadását pedig a Kerületi Önkormányzat segítette. Június 11-én érkezett meg, éppen a halasztott ballagás napjára, így ajándékként tudtuk átadni a végzősöknek, akik a COVID legnagyobb vesztesei voltak. Szerepelnek benne azok az interjúk, amelyeket az osztályok egy általuk választott híres madáchossal a tanév során készítették. Szeptemberben lesz a filmfesztivál, *Az ember tragédiája* osztályok által aktualizált színeiből. Október elsején pedig sor kerül az elhalasztott gálára a Madách Színházban. Utána nosztalgiaórák és osztálytalálkozók következnek.

Több iskolai verseny során is bizonyíthatnak a tehetséges gyerekek, illetve az OKTV-ken is jó eredményeket érnek el a diákok. Milyen versenyeken mérettethetik meg magukat az indulni vágyók? Mit kell tudni például a Madách-kupáról és a Mediterrán koktélról?

Az OKTV-n való indulás egy nagyon tudatos egyéni ambíció; a tanár mentorként segíti a felkészítést. Ráadásul sokszor kis pontszámkülönbségek döntenek, gyakran éppen csak egy kicsivel csúszik le valaki a döntős helyről, én ezért inkább azt tekintem eredménynek, hogy hány diákot tudunk eljuttatni a döntőig, függetlenül a helyezéstől, és ebben elég jól teljesítünk. Minden évben van ugyanakkor OKTV-helyezésünk nyelvekből, például oroszból, de idén például 12. lett kémiaiából az egyik tanuló, ami nálunk nagy szó. Tavaly és idén is hárman-hárman voltak az első, a második és a harmadik 10 helyezett között. Két győztesünk is volt.

A Madách-kupát 1966-ban vezette be az akkori igazgató, éppen a kirívóan alacsony tanulmányi szint javítása érdekében. Ugyanis a kilencvenes évekig az iskolaátlag 4,0 alatt volt, mostanra 4,6 felett alakul, ami nagyon jó eredménynek tekinthető. Mivel nagyon elszánt, ambiciózus gyerekek érkeznek hozzánk, kevesebb pedagógiai problémánk is van, mint tíz évvel ezelőtt volt. Az utóbbi időben inkább a mentálhigiénés betegségek kezdenek megjelenni a gyerekeknél, melyek korábban inkább

a „versenyistálló” iskolák tanulóira voltak jellemzőek. A nagyon szorgalmas, túlzott nyomás alá kerülő fiataloknál jelentkezhet valamilyen testképzavar, de a nevelőtestület az iskolapszichológussal és a szülőkkel együttműködve tudja kezelni ezeket. Rendkívül fontos, hogy állandó szakemberrel tudunk dolgozni, aki ismeri a gyerekeket és a nevelőtestületet is.

Az országos ranglistákon rendre előkelő helyen végez az iskola, és magas az itt érettségiző diákok továbbtanulási aránya is. Milyen oktatásszervezési irányvonalaknak köszönhetőek ezek az eredmények?

Valóban magas a nyelvi és az emelt szintű érettségizetők aránya, de nem tudnám egyértelműen meghatározni, hogy milyen irányban tanulnak tovább a diákok. Talán egy kicsit többen választják a humán szakokat, de a közgazdasági, illetve a reálszakokra való felvételi is jellemző. Fontosnak tartom azt is hangsúlyozni, hogy a diákok nálunk lényegében egymást motiválják, ami rendkívül pozitív szellemiséget szül. A diákok ötöde vidékről jön, ők eleve nagyobb áldozatot hoznak azzal, hogy mindennap időben beérjenek.

Milyen a nevelőtestület összetétele?

8-9 doktori végzettségű kolléga van a tantestületben, ketten már akadémiai tagok is, akik ezáltal különféle pályázatok segítségével a természettudományokat és az informatikát egyre közelebb tudják hozni a gyerekekhez. Ennek ellenére még mindig nem vagyunk reáliskola, az idegen nyelvek tekinthetők fő profilunknak. Éppen ezért olykor 5–6 fővel is indítunk emelt szintű természettudományos csoportokat, de akár 3. idegen nyelvet is tanulhatnak. Szeptembertől két négyévfolyamos, illetve két ötévfolyamos osztály indul, a már említett nyelvi csoportbontás szerint.

Hogyan élték meg a tantermen kívüli, digitális munkarendet?

Most vagyunk egy olyan szakaszban, amikor fel kell mérnünk, hogy hány gyerek sínylette meg az elmúlt időszakot. Sajnos több tanuló családjában is törtétek halálesetek. Néhány gyerek és szülő jelezte, hogy kicsit besokallt már a számítógép előtt ücsörgésből, így óraszervezés szempontjából is megkönnyebbülés volt, hogy májusban visszatérhettünk a jelenléti oktatáshoz. A digitális munkarend alatt, február-március hónapokban pedig a végzősöknek szerveztünk minden héten egy napot, amikor bejöttek, és az érettségi tárgyakból tartottunk előkészítőt.

A Thália Stúdió, illetve annak elődje országos sikereket is elért korábban diákszínjátzó-versenyeken, de az iskola énekkara is szép eredményekkel büszkélkedhet. Mit kell tudni ezekről, illetve milyen szakkörök, iskolán kívüli tevékenységek, táborkok várják az itt tanulókat?

A művészeti képzést mindmáig előszeretettel kötik iskolánkhoz, talán azért is, mert a hetvenes években színi tagozat működött itt. Akkoriban három ilyen volt az országban, egy nálunk, egy a Vörösmarty Mihály Gimnáziumban, egy pedig Szentesen, ám ebből csak nálunk szűnt meg a tagozat, amiről az akkori tantestület határozott.

Ugyanakkor a Thália Stúdió az egyik legrégebb óta működő szakkörünk, mindig jóval többen jelentkeznek, mint ahány tanulót felvesznek. Ez heti négy-öt órás többletfoglaltságot jelent. A kórusunkat *Takács László* tanár úr vezette sokáig nagyszerűen, majd nyugdíjba vonulását követően tőle vette át a stafétabotot *Krasznai Gáspár*, aki nemrég kapott nagydíjat a kórusral egyetemben egy nemzetközi versenyen, amire nagyon büszkék vagyunk. Kiemelném a vizuális kultúra szakkört is, ami gyakorlatilag egyenes út a Képzőművészeti Egyetemre.

Mindezek mellett több mint húsz éve indítottuk el az erdei iskolát, mely egy olyan nagy tantestületi projekt, amin a végzősök kivételével lényegében mindenki részt vesz, vagyis körülbelül 450 diák és 35 tanár. Ezekben mindig olyan projekttevékenységeket hirdetünk meg, melyek kicsit közelebb is hozzák az osztályokat. Az erdei iskolákat évek óta Sátoraljaújhelyen szervezzük meg, ahol magas színvonalú az ellátás, gazdag

a kulturális és természeti környezet, illetve a határon túli magyarokkal is találkozhatunk.

A 140 év alatt több híres diákja is volt az iskolának, a tudományos, művészeti és a sportélet területéről is. Kiket említene közülük?

Érdekesség, hogy a már említett színi tagozat alatt nem kerültek ki olyan későbbi nagy nevek az iskolából, mint akár korábban vagy azt követően, gondolok például *Koltai Róbertre*, *Gálvölgyi Jánosra* vagy *Verebes Istvánra*. A mostani generációból nálunk végzett – többek között – *Fekete Ádám* színész–rendező–dramaturg, *Hajmási Dávid* színész, *Freund Ádám* rendező, illetve *Rákos Olivért* is felvették a Színműre. Érdekesség, hogy *Orosz Ákos*, a Vígyszínház színművésze – az előbbiekkal ellentétben – még a Thália Stúdióknak sem volt tagja, úgy végezte el a Színműt. Azt figyeltük meg, hogy van olyan év, amikor többen jutnak be a Színház- és Film-művészeti Egyetemre tőlünk, mint a drámatagozatos Vörösmartyból.

Ugyanakkor hatalmas teher van a tanulókon, hiszen a szabadidejüket áldozzák arra, hogy fejlesszék színészi tehetségüket, de közben ugyanúgy meg kell nekik is felelniük a mindenkire vonatkozó tanulmányi elvárásoknak. De említhetném a sportolókat is, például *Kiss Gergő* vízilabdázónkat, aki nem volt magántanuló, ugyanúgy bejárt az órákra, és emellett építette sportolói karrierjét. Szintén hozzánk jártak *Albert Flórián* és *Bogdán Ádám* labdarúgók, *Petschauer Attila* kardvívó vagy *Németh Angéla* olimpiai bajnok atléta.

Talán nem árulok el titkot, hogy jómagam is ezen iskola padjait koptattam 2004 és 2008 között, és számos kiváló pedagógust tudnék felsorolni, akikre a mai napig jó szívvel gondolok. Ön kinek a hatására választotta a pedagóguspályát?

Rám is hatottak tanárok, már az általános iskola felső tagozattól kezdődően, akiknek módszertanából sokat átvettem, belém ivódott. A Radnótiiban kezdtem el azon gondolkodni, hogy lehetne olyan iskolát teremteni, ahol bár a tanulóknak teljesen eltérő osztálytársai és tanárai vannak, mégis azt érzik, hogy ugyanahhoz a közösséghez tartoznak. Nálunk legalább évfolyamszintű, sőt azok közötti kapcsolat alakul ki már a gólyatáborból kezdve. Az évfolyamközi csoportok, az őszi projekthét, az erdei iskola projektjei és persze a nevelőtestület egyetemes értérendje tovább erősítik ezt. Azt hiszem, erre vagyok a legbüszkébb.

Osztályfőnökként elengedhetetlen a személyesség

Az osztályfőnökök pontos szerepe sokszor viták tárgyát képezi, ugyanis bizonyos feladatköröket más szaktárgyat tanító tanár is elláthatna. Vitathatatlan tény azonban, hogy szükség van egy olyan csoportösszetartó erőre, amely általában egy osztályfőnök személyében nyilvánul meg, sőt ő az a pedagógus, aki összeköttetést biztosít az iskola, a tanulócsoportok és a szülők között is. A digitális munkarend sok esetben nehezítette meg a szaktárgyat tanító tanárok és a szülők feladatát, az osztályfőnök szerepköre az online oktatás során mégis kiemelt maradt. **Szekszárdi Júliával**, az Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesületének elnökével beszélgettünk az osztályfőnökség fontosságáról, az osztályfőnök széles, mondhatni parttalan feladatköréről, jelenlegi helyzetéről.

Szöveg: **Karkó Ádám**

Milyen feladatokkal és kötelezettségekkel jár az osztályfőnökség?

Ez a feladatkör 1849 óta létezik, tartalma azóta – természetesen – folyamatosan változik. Én magam évtizedek óta követem, kutatom az osztályfőnöki tevékenység kérdéskörét. 2001-ben alakult meg az Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete, amelynek deklarált feladata az osztályfőnökséggel kapcsolatos elméleti és gyakorlati problémákkal történő foglalkozás.¹

Nem voltam egyedül azzal a véleménnyel, hogy a *főnök* elnevezés kissé riasztó, hiszen egy olyan hierarchikus viszonyulást sejtet, ami idegen a mi szerepfelfogásunktól, de változtatni ezen nem tudtunk, ez maradt tehát a hívószó.

A szerepkör tartalma nehezen behatárolható. Ráadásul ez az a tevékenység, amelyet a pedagógus csak akkor képes megfelelően végezni, ha tudomásul veszi a jelen kihívásait, a létező valóságot. A magyar iskolában jelenleg ez az egyetlen olyan nevesített funkció, amely egy adott tanulócsoporthoz tartozó gyerekek neveléséről szól. Ebbe az adminisztrációtól a gyerekek lelki gondozásán át a szabadidős tevékenységek megszervezéséig szinte minden beletartozik.

Szükség van-e egyáltalán az osztályfőnöki funkcióra? Szerintem egyetlen olyan mozzanat van, amely pótolhatatlanná teszi ezt a hagyományos szerepet, ez pedig a személyesség. Mindenképpen szükség van egy olyan szakemberre, aki tudja, hogy ki is az adott gyerek, honnan, milyen környezetből érkezett, merre tart, mi a szociális státusza az osztályában stb. 2000-ben végeztünk egy országos vizsgálatot,² amiből kiderült, hogy a rendszerváltás utáni évtizedben az osztályfőnöki szerep több okból elhalványult. Ezzel együtt pedig háttérbe szorult a személyesség is, és egyelőre úgy tűnik, hogy ez a folyamat nem fordult meg. Sokat ront a helyzeten az adminisztratív jellegű teendők túlhangsúlyozása, azok a bürokratikus kötelezettségek, amelyeknek nem sok közük van az alaptevékenységhez: a gyerekek neveléséhez.

Az osztályfőnöki szerep sajátossága, hogy a pedagógus rendelkezésére áll egy fontos nevelési tényező: egy olyan véletlenszerűen összeverődött kortárs csoport, amely a megal-

¹ Az egyesület honlapja: <https://osztalyfonok.hu/>

² Sallai Éva – Szekszárdi Júlia (2009): *Az iskolai nevelés, az osztályfőnöki munka*, OFI, Budapest. <https://ofi.oh.gov.hu/az-iskolai-nevelés-az-osztalyfonoki-munka>

kulásától a megszűnéséig megismerhető, formálható, és amelynek közvetítésével segíteni lehet az egyes gyerekek szociális fejlődését. Az osztály egy értő és felelős szakember segítségével hatékony szociális gyakorló tereppé válhat.

Nagyon lényeges, az osztályfőnök számára szerintem megkerülhetetlen feladat, hogy segítse diákjait eligazodni a jelen világában, szoktassa őket ahhoz, hogy reflektálni tudjanak önmagukra, a közvetlen környezetük, a társadalom és a világ aktuális történéseire. Ez nem könnyű, hiszen a gyorsan változó világban a felnőttek is bizonytalanul érzik magukat.

Az osztályfőnök dolga, hogy közvetítsen az osztálya és a tantestület, valamint az osztályába járó diákok szülei és az iskola között. Nagyon lényeges továbbá az osztályfőnök és a többi, osztályával foglalkozó szakember (szaktanár, napközis nevelő, iskolapszichológus stb.) közötti kapcsolat alakítása, a velük való folyamatos együttműködés. Optimális esetben ezeknek a szakembereknek az osztályfőnök koordinálásával működő munkacsoportot kellene alkotnia, de ez a jelenlegi körülmények között meglehetősen utópisztikus elképzelés.

Az osztályfőnökség nagyon fontos pedagógiai-módszertani feladat. Mégis, van olyan eset, amikor az osztályfőnökök maguk között egyfajta versenyhelyzetet teremtenek?

Manapság ezem a területen nem igazán tapasztaltam versengést. Évtizedekkel ezelőtt még előfordult, hogy egyes osztályfőnökök féltékenyek voltak valamelyik népszerű, a diákjaik körében náluk kedveltebb kollégájukra. Manapság úgy látom, hogy a pedagógusok többsége túlságosan fáradt és kiegétt ehhez. De lehet, hogy tévedek. Az osztályfőnöki szerep elnyeréséért sem folyik igazán verseny, nem sokan akarnak ebben a bizonytalan, kaotikus helyzetben osztályfőnökök lenni.

Van-e arra nézve általánosan elfogadott nevelési elv, hogy mikor jár el helyesen az osztályfőnök: ha minél közelebb engedi magához a tanulókat, minél közvetlenebb, vagy ha inkább megtartja a pár lépés távolságot?

Ezt nem lehet az elvek szintjén meghatározni. A végleteket mindenképpen kerülni kell. A túlzott bizalmaskodás rengeteg csapdát rejt. A pedagógusnak érezni kell, hogy hol az a határ, amelyen nem szabad túllépni. A legfontosabb a felelősségvállalás mellett a hitelesség, és a kölcsönös bizalom. Az viszont fontos, hogy a pedagógus képes legyen megőrizni saját intim szféráját.

Gondot jelent természetesen a másik szélsőség is: amikor a pedagógus a tevékenységét és a felelősségét leszűkíti a „kötelező” feladatokra, hátrítja a számára megoldhatatlannak tűnő gondokat. Nyilván nem tudja minden tanítványának minden személyes konfliktusát megoldani, de ha ilyesmit észlel, kötelessége olyan partnert keresni, akivel megoszthatja, illetve akinek átadhatja a problémát. Jelezhet például a szülőnek, valamelyik, a gyereket jobban ismerő kollégájának, az iskolapszichológusnak, a gyermekvédelemnek.

Osztályfőnökként még fontosabb a helyes pedagógiai kommunikáció. Mennyiben jelent nehézséget egy üzenet átvitele a szülők felé, akiket nem napi szinten, hanem akár havi szinten láthat csak az osztályfőnök?

A szülők számára nyilvánvalóan a legfontosabb a saját gyermekük. A szülőt nagyon sérteti és bizalmatlanná teheti, ha a gyerekeről folytatott kommunikáció során nem vesszük tekintetbe a szülői érzéseket, a természetes elfogultságot. Meg kell győzni a szülőt arról, hogy osztályfőnökként, pedagógusként valóban érdekel minket az ő gyerekének a sorsa, közös a célunk: mi is a lehető legjobbat akarjuk neki. A szülőt nem szabad ellenségnek tekinteni akkor sem, ha egészen másképp gondolkodik, mint mi. Egy néhány éve végzett kutatás eredményei³ is igazolták, hogy hihetetlenül nagy a bizalmatlanság pedagógusok és szülők között. A kölcsönös bizalom légkörének megteremtése nélkül elképzelhetetlen, hogy ebben változás következzen be.

³ Lannert Judit – Szekszárdi Júlia: Miért nem érti egymást szülő és pedagógus, *Iskolakultúra*, 2015/1. <http://real.mtak.hu/34840/1/02.pdf>

Milyen praktikák vannak arra, hogy ezt a partneri, bizalmi viszonyt kialakíthassa az osztályfőnök a szülőkkel?

Az osztályfőnöknek nyilván megvan az egyes kérdésekben a kialakult véleménye, nagyon fontos azonban, hogy ebbe ne merevedjen bele, legyen nyitott a szülő véleményére, ötleteire, megközelítéseire. Nem léteznek erre külön praktikák. A pedagógusnak, az osztályfőnöknek nyilván rendelkeznie kell olyan alapvető kompetenciákkal, mint például az empátia, a tolerancia, a hatékony kommunikáció, a problémaazonosítás és probléma-kezelés vagy a konstruktív konfliktusmegoldás, és természetesen az együttműködésre való készség és képesség.

Egyesületük honlapján megjelent egy cikk, abból idézem: „Az a tapasztalat, hogy az egyenrangú partneri viszony a gyerekekre is jó hatással van. Nagyon fontos, hogy a meglévő társadalmi különbségek, szociális adottságok, nevelési nézetek közötti eltérések ellenére a tudás, a tanulás megítélése, az iskolai értékek közelítsenek a családi értékszemlélethez.”⁴ Hogyan lehetséges ezt a családi értékszemléletet megközelíteni osztályfőnökként? Ovatosan vagy merészen kell hozzáállni?

Az osztályfőnök nem tudja a család értékszemléletét átvenni, hiszen már kialakított egy sajátot, és nyilván csak azt képes hitelesen képviselni. A lényeg, hogy a tanár a diák érdekében, és a szülőt tiszteletben tartva megpróbálja a család sajátos értékszemléletét elfogadni, és a gyerek fejlődése érdekében megegyezésre jutni, együttműködni a szülővel. Ez nyilván könnyebb azokkal a szülőkkel, akik hozzánk hasonlóan gondolkodnak. Amennyiben a gyerek fordul a pedagógushoz a szülőjével szemben, fel kell mérni, hogy vajon a diák kamaszkori lázadásból menekül a tanárhoz segítségért, vagy valóban van valamilyen mélyebben megbúvó lélektani probléma, amit otthon nem mer elmondani, mert azzal szembemenne a saját családjának az értékszemléletével. Minden helyzet más; nehéz, sőt lehetetlen általános igazságokat megfogalmazni.

A digitális munkarend az iskolai életre is rányomta a bélyegét. Az osztályfőnökök hogyan tudtak megküzdeni a pandémia okozta nehézségekkel? Miként tudták a szülőkkel releváns módon tartani a kapcsolatot, és ha sikerült, akkor valóban korrekt módon tudtak eljárni?

Konkrét adatokat nem tudok. Az biztos, hogy az a pedagógus, aki offline is jól csinálta, az bizonyára a digitális munkarend keretei között is megfelelően tudta ellátni osztályfőnöki feladatait. Az online és az offline világ között nincs akkora szakadék, többletgondot az okozhatott, hogy nem mindenki volt elég jártas a digitális eszközök használatában, de egy idő múlva, aki akart, szerzett rutint ebben a dologban. Amennyiben az osztályfőnök képes volt személyesen megszólítani a gyerekeket és a szülőket az online munkarendben, vagyis képes volt a személyességet a kamerán keresztül is érzékeltetni, a digitális munkarend ezen a téren nem jelentett, illetve nem ezen a téren jelentett törést. Persze a pandémia által okozott mentálhigiénés problémákkal a továbbiakban is számolni kell, és itt az osztályfőnökre a későbbiekben több feladat hárul.

Érdekes és tanulságos vitának lehettünk tanúi a digitális munkarend során. A tanárok egy része felháborodott azon, hogy a szülők egy része megsajnálta a gyereket, és ezért itt-ott besegített a házi feladat elvégzésébe, esetenként megírta helyette a fogalmazást, megoldotta a matekfeladatot stb. Ezt én nem tekintem erkölcsi véteknek, hiszen ha az elsődleges cél az, hogy elsősorban fejlesszünk, és ne mindenáron minősítsünk, akkor a szülő aktív közreműködő lehet ebben a munkában. Ezt nem lehet csalásnak nevezni! Ha a szülő úgy érzi, hogy a gyereke veszélyben van, retorzió fenyegeti, vagy a sok feladattal túlterhelik, persze, hogy segít. De vajon miért érzi ezt? Indokolt ezen elgondolkozni, és a témát a szülőkkel is megbeszélni.

Vannak olyan továbbképzések, amelyek az osztályfőnöki feladatkörök ellátásával foglalkoznak?

Számos olyan posztgraduális képzés és tréning létezik, ahol a pedagógusmunkához, az osztályfőnöki feladatok ellátáshoz szükséges kompetenciák fejlesztése a cél.

⁴ Értjük egymást? Értsük egymást! – Jó gyakorlatok és módszertanok a szülőkkel való együttműködésre | OFOE (osztalyfonok.hu) (Debreczeniné Nagypál Katalin, 2021. június 15.)

PÁLYAKEZDŐ PEDAGÓGUSOK

Szöveg: **Karkó Ádám**

A kísérletek gyakorlatiasabbá teszik a mindennapokat

A matematika és a fizika a logika fejlesztésén túl több komponenst is ötvöz, hiszen két olyan tárgyról beszélünk, amelyek a mindennapjainkat is meghatározzák. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem matematika–fizika szakos tanárképzésében részt vevő **Szabó Ágnes** még gyakorlati idejét tölti az egyetemen, viszont egy éve óraadó tanárként tart órákat a Budavári Általános Iskolában. A pedagógushallgatóval a pályakezdekről és a kísérletek fontosságáról egyaránt beszélgettünk.

Miért döntöttél amellett, hogy pedagógus legyél?

Van egy hitközösség, ahová tartozok. Itt már korábban is voltak olyan élményeim, amelyek meghatározták, hogy a pedagógusi pályára fogok lépni, mert jól éreztem magam abban a szerepben, ahol gyerekekkel kellett foglalkoznom, illetve nagyon szerettem mindig is megfigyelni, hogy a csoportok, a csoportdinamikai folyamatok hogyan működnek és változnak bizonyos helyzetekben, tehát tulajdonképpen a pszichológia volt az a mozgatórugó, ami a tanári pálya

felé terelt engem. Természetesen elgondolkodtam a mérnöki opción is, de végül számomra csábítóbb volt a pedagógusi pálya.

Mekkora segítséget jelentett számodra a Klebelsberg-ösztöndíj?

Én nem éltem ezzel, mert nem volt feltétlen szükségem arra, hogy felvegyem az ösztöndíjat, viszont egy jó lehetőségnek tartom, több évfolyamtársam is felvette.

Milyen motivációs lehetőségei vannak egy matematika–fizika szakos tanárnak?

A fizika tantárgynál érzem azt, hogy több lehetőségem van a motivációra. Ha tudok elég időt szakítani a kísérletek előkészítésére, akkor azokkal meg tudom fogni

a diákokat. Amikor erre nincs mód, akkor is lehet a kísérletekről, alkalmazásokról szóló videókkal motiválni a diákokat, hiszen a tanultak gyakorlati hasznát látják, és ez mindig érdekli őket. A matematikánál sokkal szorosabb az idő, bővebb a törzsanyag, ezért ritkábban találok rá lehetőséget, hogy érdekességekkel töltssem meg az órát.

Melyik szaktárgy volt a legmeghatározóbb számodra az egyetemen? Milyen volt a próbatanítás ennek a szaktárgynak a tükrében?

Természetesen mindkét szakon volt olyan kurzus, ami a gyakorlatban is jól alkalmazható ötletekkel és tanácsokkal látott el bennünket, mivel középiskolában jelenleg is tanító oktatók tartották. Volt többek között egy tanár az Apáczaiából, aki nagyon változatos, a gyerekek érdeklődését biztosan felkeltő számítógépes alkalmazási, mérési lehetőségeket mutatott be nekünk, hallgatóknak. Ezen kívül volt demonstrációs laborunk is, ahol több mint kétszáz, középiskolában is bemutatható kísérletet próbálhattunk ki mi magunk is.

Milyen lehetőségei vannak egy pályakezdő pedagógusnak a továbbképzés, intellektuális fejlődés szempontjából?

Az iskolánk igazgatónője figyelemmel követi a továbbképzési lehetőségeket, és a kollégák több képzésre jelentkeznek is. Szinte mindig pozitív élményekről számolnak be a kollégák, hasznosnak ítélik meg ezeket a kurzusokat. Vannak továbbképzések, melyek például a csoportmunka hatékonyabbá tételére, van olyan, ami az IKT-eszközök alkalmazásának fejlesztésére ad lehetőséget, vagy az internetes applikációk használatát segítik.

Mit gondolsz, a gyerekek koncentrációs képességei mennyit változtak az elmúlt 5–10 évben?

Úgy érzem, hogy az elmúlt tíz évben jelentősen megváltozott a diákok koncentrációs képessége, egyre rövidebb ideig tudnak egy dologra figyelni és koncentrálni. Ehhez igyekszem alkalmazkodni. Gyakran kell változtatni egy-egy óra alatt is a munkaformákat, és a gyerekeknek is lehetőséget adni a kísérletezésre, az órai szereplésre, hiszen mindig az a legizgalmasabb.

Pedagógusnak lenni egész életre szól

Pályakezdő pedagógusok rovatunkban egy olyan humán szakos tanárt kerestünk meg, akinek a pályára kerülése izgalmasan alakult. Jelenleg az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen tanul történelem szakon, a magyar szakot évekkorábban végezte el az akkor még piliscsabai kirendeltségű Pázmány Péter Katolikus Egyetem bölcsészkarán. Egyetemi képzése mellett 4 éve van a pályán, ebből 3 évet osztályfőnökként töltött el. Első pedagógusélményeit Diósjenőn szerezte. **Tolnai Ritával**, a Balassagyarmati Szabó Lőrinc Általános Iskola magyar-történelem szakos tanárával beszélgettünk.

Miért döntöttél a pedagóguspálya mellett?

Különleges helyzet ez, ugyanis a pedagóguspályát nem választottam, hiszen korábban nem végeztem el a tanári szakot. Tulajdonképpen a pedagóguspálya választott engem, amikor egy nőgrádi iskolában kezdtem el tanítani, ahol éppen nem volt magyar szakos tanár. Miután munkába álltam, jelentkeztem az Eszterházy Károly Egyetem történelemtanári szakára; a magyaros tárgyakat sikerült elfogadtatnom. A diósjenői iskolában – ami egy kis iskola, kevés diákkal, kevés tanárral – azt mondták nekem négy évvel ezelőtt, amikor elkezdtem tanítani, hogy két héten belül kiderül, maradok-e vagy sem; de ha maradok, akkor az egy életre fog szólni.

Mekkora segítséget jelentett számodra a Klebelsberg-ösztöndíj?

A Balassagyarmati Szabó Lőrinc Általános Iskola a második – mostani – munkahelyem, ahová valójában a Klebelsberg-ösztöndíj juttatott. Annak felvétele után, amikor szülővárosomban éppen történelem szakos tanárt kerestek, megpályáztam az állást, amelyet az ösztöndíj segítségével el is nyertem, így két éve már Balassagyarmaton tanítok.

Milyen arányban lehetséges felosztani az irodalom- és a nyelvtanórák tanítását?

5–6. évfolyamban 2-2 irodalom- és nyelvtanóra van, és azt gondolom, hogy az anyaghoz képest ez megfelelő mennyiségű óraszámot jelent. Bizonyos tematikus részekre jobban koncentrálnánk a diákokkal, aminek én nagyon örülök. Idén az ötödikes osztályommal a *János vitéz*re szántam több időt. 7. osztályban viszont már csak egy nyelvtanóra lesz, de a két irodalom marad. 8. osztályban pedig újra 2-2 órára gyarapszik az óraszám, amelynél a hetedikeshöz hasonló változások várhatók felmenő rendszerben az új Nemzeti alaptanterv bevezetésével.

Melyik szaktárgy volt a legmeghatározóbb számodra az egyetemen? Milyen volt a próbatanítás ennek a szaktárgynak a tükrében?

Szerintem az egyik legfontosabb szaktárgy a *Helyesírás* kurzus volt, ahol azonkívül, hogy megtanítottak igazán helyesen írni, mellette olyan praktikákat osztott meg velünk a kurzust vezető oktató, amiket az általános iskolai oktatásban is tudtam hasznosítani. Például olyan internetes oldalakat mutatott, amiket a gyerekek is sokkal könnyebben és gyorsabban tudnak használni, ugyanis a könyv-alapú szótárakat alig-alig tudják már használni.

Milyen lehetőségei vannak egy pályakezdő pedagógusnak a továbbképzés, intellektuális fejlődés szempontjából?

Minden évben nagyon sok továbbképzést ajánl fel a pedagógus-továbbképző rendszer (<https://pedakkred.oh.gov.hu/PedAkkred/Catalogue/CatalogueList.aspx>), de például a digitális oktatás során volt egy kötelezően elvégzendő képzés, a pedagógusok digitális kompetenciáinak fejlesztése, amelyet azért kellett elvégezni, mert az iskola biztosított a tanárok számára laptopokat, amelyek nagyban megkönnyítették az online órák megtartását is. Tehát van mindenféle kurzus, például a hátrányos helyzetű gyerekek segítségével kapcsolatban, a tehetséggondozáson át a kollegialitás megfelelő működtetéséig.

Mit gondolsz, a gyerekek koncentrációs képességei mennyit változtak az elmúlt 5-10 évben?

Nehéz ezt meghatározni, de azt mondanám, hogy a gyerekek koncentrációs képességei romlottak, bár ezt annyira radikális romlásnak nem mondanám, de tény, hogy sokkal nehezebb lekötni őket egy 45 perces órán, mint tíz évvel ezelőtt. Az okostelefon kényszeríti őket arra, hogy mindig a kezükben legyen, mindig legyen gyors reflexió, gyors visszacsatolás, így akarják az identitásukat meghatározni, azonban fiatal tanárként úgy érzem, meg tudok birkózni ezzel a feladattal is a pályán maradásért.

Bizalmi helyzet, empátia, elfogadás

A Kelenvölgyi Általános Iskolában nagyon fontosnak tartják a bántalmazások megelőzését, illetve a meglévő bántalmazások kezelését. Ezért a foglalkozások során a gyerekek játékos formában sajátíthatják el a bántalmazással kapcsolatos fogalmakat, oldhatnak meg ezzel kapcsolatos helyzeteket, a foglalkozások módszertanilag kidolgozottak, rendszerezsek és tudatosan egymásra épülnek, mely során fejlődik a gyerekek önismerete, empátikus készsége. A komplex tanulásszervezési technikák alkalmazása pedig lehetővé teszi a számukra a tapasztalati tanulást, így a megszerzett ismeretek észrevétlenül épülnek be a mindennapi tevékenységeikbe, viselkedésükbe. A gyerekek segítséget kapnak abban is, hogy hogyan és kihez tudnak segítségért fordulni, ha bántalmazás éri őket. A foglalkozások tapasztalatairól a Kelenvölgyi Általános Iskola intézményvezetőjével, **Benis Andreával**, és intézményvezető-helyettesével, **Gaál Viktorral** beszélgettünk.

Szöveg: Németh Gábor

A 2016-ban megkezdett KiVa egy bántalmazásellenes program volt, mely ugyan 2018-ban lezárult, de iskolájukban folytatták a foglalkozásokat. Miért tartották fontosnak csatlakozni a programhoz, és foglalkozni a témával? Történtek esetleg bántalmazások az iskolában?

Benis Andrea: Intézményvezetőként mindig is fontosnak tartottam, hogy megfelelő pedagógiai klíma legyen az iskolában, olyan légkör, ahol a gyerekek jól érzik magukat. Bevezettük az osztályfőnöki negyedórákat reggel, így egy kis beszélgetéssel, ráhangolódással kezdődik a nap. A másik fő célom az volt, hogy a tanáridiák kapcsolatot olyan irányba fordítsam, hogy a gyerekek bizalommal legyenek a tanáraik felé, ami nagyon jó alapja az együttműködésnek. Ezzel indítottuk el az itteni munkát, majd 2016-ban megkerestek bennünket az akkori Oktatáskutató és Fejlesztő Intézetől (OFI), és felkértek résztvevőnek a KiVa pilot programba. Az egész nevelőtestület a program mellé állt, mert éreztük, hogy az iskolánkban is jelen van a bántalmazás problémája, és fontos ezzel foglalkozni. A KiVa program a finnországi Turku Egyetemnek a tudományos kutatásokon alapuló programja, amely a világ sok országában működik, és úgy éreztük, számunkra is biztos fogódzót nyújthat bántalmazásos esetek kezeléséhez. Végig komoly szakmai segítséget kaptunk az OFI-től, megvolt a támogató háttér, ami a pedagógusok képzését, magának a programnak a megismertetését jelentette, illetve volt egy bemeneti mérés, ahol feltérképeztük, mennyire van jelen iskolánkban a bántalmazás, mennyire mernek erről megnyilvánulni, hogyan érzik magukat a gyerekek az iskolában.

2018-ban lejárt a licenc, utána nem használhattuk sem a KiVa mozaikszót, sem a logót. A program lényege, hogy folyamatosan monitorozva legyen minden résztvevő intézmény, ám miután lejárt a licenc, nem csatlakozhattunk a finn szerverhez, nem kaptunk visszajelzést az elvégzett munka eredményességéről. Úgy gondoltuk, hogy van egy nagyon jó meglévő alapunk, van egy kiindulási pontunk, és ezt nem szabad abbahagynunk. Persze át kellett strukturálnunk a működést, jelenleg *Gulya Nikoletta* programkoordinátor segíti az osztályfőnökök munkáját. Minden

osztályfőnök részt vesz ebben, és minden pedagógus tudja, hogy kihez fordulhat, emellett van egy úgynevezett bántalmazásellenes team, akik megteszik a szükséges beavatkozást, amennyiben erre szükség van. Volt nálunk egy komoly bántalmazásos eset, ami tanítási idő után, az iskolán kívül történt egy közeli játszótéren. Ebben az esetben is látszott a program működőképes hatása, a jelenlévő gyerekek azonnal közbeléptek, amikor a bántalmazás megtörtént, illetve az iskolába szaladtak segítséget kérni.

Hogyan épültek fel a foglalkozások, hogyan dolgoztak együtt a team tagjai a pedagógusokkal?

Gaál Viktor: A program elején volt egy kétnapos képzésünk, ahol egy KiVa-tréner, *Fehérpataky Balázs* bevezetett minket a program működésébe. Gyakorló osztályfőnökként többször éreztem úgy, hogy hiába próbálok segíteni egy ügyön, ami problémát okoz az osztályban, nem találok a megfelelő módszereket. A programnak volt köszönhető az is, hogy konkrét definíciót kaptunk a bántalmazásról, amelynek főbb jellemzői a rendszeresség, az erőkülönbség, a szerepek, a bántalmazottak a háttérbe szorítása. Ez egy folyamat tulajdonképpen, a bántalmazás nem egyik pillanatról a másikra történik, és nem egyetlen alkalmat értünk rajta, hanem egy kialakult rendszert, amelyben kialakult szerepek vannak: bántalmazó, bántalmazott, csatlósok, szemlélődők. A második lépés annak tudatosítása volt, hogy meg kell próbálni megelőzni a bántalmazást, nemcsak utána kell tenni a helyzet kezeléséért. A gyerekeknek is szükséges olyan képzés, ahol foglalkozások keretében, játékosan megismerhetik és megtanulhatják ők is, hogy mi a bántalmazás, hogy felismerjék azt. Mert csak azután lehet tenni ellene, miután felismerték. Az említett bántalmazásos esetről is egy gyerek, teljesen természetesen közbelépett és megakadályozta, hogy tovább folytatódjon a bántalmazás, igaz, sajnos kicsit későn.

Összességében kaptunk egy módszertani csomagot. Mi, tanárok is belehelyezkedtünk a szerepekbe, ekkor éreztem igazán, mennyire fontos és hasznos tudást kapunk; nagy lelkesedéssel vágtunk bele a dologba. A foglalkozások nemcsak a bántalmazásról szólnak, hanem az önismeretről is: hogy megismerjük önmagunkat, el tudjuk helyezni magunkat egy közösségben, lássuk a szerepünket, és annak megfelelően tudjunk úgy viselkedni, hogy hozzájáruljunk a közösség javához. Szintén a program része, hogy az osztályok kialakítanak egy osztálycsoport szintű szabályrendszert, amelyet minden hónapban kiegészítenek egy saját maguk által megfogalmazott szabállyal. Tehát nem mi, kívülről mondjuk meg, hogy a bántalmazás rossz, ne üsd a másikat, mert ez nem fog működni, hanem belülről élesztjük föl bennük az igényt a biztonságos környezet iránt, így ők is azt gondolják, hogy a közösség érdeke, hogy ha bántalmazást tapasztalnak, akkor lépjenek közbe, szóljanak felnőttnek, és ne tűrjék el. Mivel a gyerekek a szabályokat nem kívülről kapják, hanem maguk alakítják ki, maguknak érzik, és sokkal hatékonyabban be is tartják, így a tanár-diák együttműködés is eredményesebb.

” **Fontos a bizalmi helyzet a tanárok és a diákok között, az empátia, az elfogadás, hogy mindenki örömmel, szívesen járjon iskolába.** ”

Ez mind a megelőzés része, külön kategória az esetkezelés, tehát amikor már megtörtént a bántalmazás. Nagyjából három-négy emberre van szükség a hatékony és gyors reagáláshoz az intézményben, akik párokban dolgoznak, őket hívták KiVa-teamnek. Az OFI központjában külön képzés volt a KiVa-teamnek arról, hogy miután megtörtént a bántalmazás, milyen protokollt kell követniük.

A bántalmazottak védelme mellett fontos a bántalmazók szembesítése és segítése, hogy felhagyjanak a bántalmazó tevékenységükkel. Hogyan lehet ezt elérni?

Gaál Viktor: Legtöbbször a már meglévő módszerek alapján az osztály a saját belügyeként, az osztályfőnökkkel kezeli a kialakult helyzetet, tehát a megelőzés nagyon jól működik. Ha tovább megy a dolog, megtörténik a bántalmazás, akkor először mindig az áldozattal, a bántalmazott gyerekekkel kell beszélnünk. Biztosítjuk őt arról, hogy tudomásunkra jutott az eset, és hogy van szakszerű segítség, vannak felkészült pedagógusok, akik meg fogják oldani a problémát, és el fogjuk érni, hogy megszűnjön a bántalmazás. Fontos tényező az idő: ennek minél hamarabb meg kell történnie; ha elkezdődik egy bántalmazás, a lehető leghamarabb közbe kell lépni. Utána pedig a bántalmazóval beszélünk, ennek a célja nem a fegyelmezés, nem a büntetés, nem a hibáztatás, hanem szembesítjük őt azzal, hogy egy bántalmazó szerepbe került, tudunk arról, mit tett, és szeretnénk, ha véget vetne a folyamatnak. Ehhez tőle kérünk konkrét javaslatot: mit fog ő azért tenni, hogy ne folytatódjon tovább ez a dolog? Természetesen figyeljük a fejleményeket, és később is beszélünk az érintettekkel, igyekszünk őket visszailleszteni abba a csoportba, ahonnan kiestek valamelyest. Ez a bántalmazókra is igaz, mert ők is periférián vannak, de nem velejéig romlott gyerekekről van szó, hanem olyanokról, akik egy adott szituációban bántalmazóvá váltak. A mi célunk az, hogy kivegyük őket ebből a szerepből.

Hogyan tudnak együttműködni a szülővel a bántalmazásos esetek kapcsán?

Benis Andrea: A gyerek-szülő-pedagógus hármas egység rendkívül fontos. A szülők tudnak erről a programról, megjelenítjük a honlapunkon, elhangzik szülői fórumokon és szülői értekezleteken. Kapunk jelzést a szülők részéről, ha osztályon belül esetleg internetes bántalmazás, zaklatás, kiközösítés vagy egyéb bántalmazás történik. Mi reagálunk ezekre, előfordult, hogy megszüntettünk egy Viber-csoportot, mert elfajultak

” A közösség saját érdeke, hogy megóvja magát a bántalmazástól, mert a bántalmazók tulajdonképpen a közösséget bontják le. ”

a dolgok, és az a kommunikáció már nem illeszkedett a mi értékeinkhez, az iskola szellemiségéhez. Az eredményességet jelzi az is, hogy a digitális munkarend során nem hallottunk olyat, hogy az általunk használt felületen a csevegésben bármiféle nem megengedett vagy bántalmazó eset fordult volna elő. Persze ott mindenki nevesítve van, tehát nem lehet elbújni egy hamis profil mögé. Megváltozott a gyerekek hozzáállása és írásbeli kommunikációja.

Elegendhetetlen a szülővel való kapcsolat, persze ez az elmúlt év más volt, de megvannak azok a pontok, azok az események, ahol formálisan és informálisan is számítunk az együttműködésükre. Ha egy iskola falakat emel maga köré, nem fog tudni működni. A problémákat közösségi szinten lehet megoldani, nem magányos hősként, hanem egységesen, az egész intézménynek kell vinnie egy ilyen projektet, mert pozitív hatása van a tanulási teljesítményre, a motivációra, és arra, hogy a gyerek jól érezze magát az intézményben, ami meghatározó a teljesítményében is.

Milyen esetekben és hogyan érdemes a gyerekeknek közbelépniük, ha egy bántalmazó eset tanúi?

Gaál Viktor: Az esettől függ, netes bullying esetében a legjobb, ha csinálnak egy képernyőfotót és szólnak nekünk. Beszólogatás vagy akár verekedés, fizikai atrocitás esetében jó taktika, ha megfogják a bántalmazót, és kihúzzák a körből, kihúzzák a bántalmazásból, kiviszik a folyosóra, ahol adott esetben pedagógusok is vannak, így rögtön oldódik valamelyest a szituáció. Azt várjuk a gyerekektől, hogy fussanak tanárért, ha bántalmazást látnak, jelezzenek nekünk, vagy pedig lépjenek közbe a saját eszközeikkel, természetesen anélkül, hogy magukat veszélyeztetnék, és utána szóljanak pedagógusnak. A közösség saját érdeke, hogy megóvja magát a bántalmazástól, mert a bántalmazók tulajdonképpen a közösséget bontják le.

A program keretében a gyerekek segítséget kapnak abban is, hogy ha bántalmazás éri őket, hogyan és kihez tudnak segítségért fordulni. A tapasztalatok alapján élnek a lehetőségeikkel a gyerekek? A résztvevőkön kívül fontos szerepe van az esetleges szemlélődőknek is, hogyan lehet tudatosítani az árulkodás és a segítségkérés közti különbséget?

Gaál Viktor: Az árulkodás és a jelzés két megkülönböztetendő fogalom. Az árulkodásnak az a célja, hogy nekem valamilyen módon jobb legyen, beárusulom az illetőt, aki rosszat tett, így én jóvá válok. A jelzésnek pedig

az a célja, hogy segítsek. Ezt kellett tudatosítanunk magunkban és a gyerekekben is. A fogalmak tisztázása is a foglalkozások egyik elsődleges feladata volt. Ehhez hozzátartozik, hogy a bántalmazás definíciójával is tisztában kell lennünk, nekünk is és a gyerekeknek is. Mivel a szabályokat saját maguknak állítják fel, zsigerileg érzik, hogy a bántalmazás rossz, és ezért szólnak, nem pedig azért, mert az a szabály, hogy ha verekedést látsz, akkor szólsz.

Tudják mérni, hogy a program bevezetése óta csökkent-e a bántalmazások száma?

Benis Andrea: Egyértelműen csökkent. Miután lezajlott a program, volt egy követő mérés, ami még a finn szerverre futott be, ennek megkaptuk az elemzését, az OFI munkatársa pedig előadást is tartott nekünk egy nevelőtestületi értekezleten, amelyből egyértelműen látszott, hogy nagyon hatékony eredménye van a programnak. Tudni kell, hogy a bántalmazás soha nem szüntethető meg: olyan, mint a bűvópatak, hol előjön, hol egy kicsit erősebb, hol egy kicsit jobban visszaszorítható. Mi deklaráltuk, hogy a bántalmazást egyáltalán nem tűrjük az iskolában, minden bántalmazásos esetre reagálunk, és nagyon fontos, hogy a gyerekek tudják, hogy ha bántalmazás éri őket, akkor rendelkezésre áll egy bántalmazásellenes team, illetve az osztályfőnökökhez és a többi pedagógushoz is fordulhatnak.

Nagyon sajnáljuk, hogy nem tudjuk tovább folytatni az eredeti KiVa programot, az általa eredményezett jóllét, jó hangulat meghatározó jelentőségű ahhoz, hogy megfelelő minőségű oktatás-nevelés folyjon. A pedagógusoknak időkeretre lenne szüksége, mert anélkül nem tartható fenn egy ilyen program. Fontos lenne egy külső szakmai háttérbázis is, mert rengeteg munkával jár ez a folyamat, a támogatás, a megújító képzés, a tapasztalatok megosztása elengedhetetlen.

Fontos a bizalmi helyzet a tanárok és a diákok között, az empátia, az elfogadás, hogy mindenki örömmel, szívesen járjon iskolába. Így lehet a gyerekekben olyan kompetenciákat kialakítani, amelyeket majd a felnőtt életükben is tudnak alkalmazni. A bántalmazásellenes programot ezért kiegészítettük érzékenyítéssel is, ami a fogyatékkal élő emberek társadalmi integrációját takarja. A kettő egymást kiegészítve szépen alakítja, formálja a gyerekek érzelmi intelligenciáját. Mindez hatással van az iskolai közérzetre is, a korábbi felmérésekből jól látszik, hogy a gyerekek nagy többsége jól érzi magát az intézményben.

Cél a bántalmazásellenes normák erősítése

Az ENABLE egy iskolákban alkalmazható program, amelynek célja az online és offline zaklatások és agresszív megnyilvánulások csökkentése. A program két modult tartalmaz, a SEL anyagai segítenek abban, hogy a bántalmazás és az áldozattá válás mértéke csökkenjen, így javítják mind a bántalmazó, mind a bántalmazott gyerekek pszichés, szociális, kognitív és fizikai fejlődését. Az antibullying-modulban az osztálytermi foglalkozások kifejezetten a bántalmazás jelenségéről szólnak, a cél a közösség bántalmazásellenes attitűdjének megerősítése, bullyingellenes csoportnorma képzése, védelmi stratégiák kidolgozása. Az ENABLE tapasztalatairól és a hozzá kapcsolódó programokról **Dr. Jármí Évával**, az Oktatási Hivatal adaptációs szakértőjével és az ELTE PPK Tanácsadás- és Iskola-pszichológia Tanszék adjunktusával beszélgettünk.

Mi az ENABLE-foglalkozások koncepciója, hogyan zajlanak ezek a foglalkozások?

Osztálytermi foglalkozások jelentik a program gerincét, amelyeket elsősorban az osztályfőnökök vagy az iskolapszichológusok tartanak, esetleg együtt közösen. Emellett egyre több olyan helyszín van, ahol az iskolai szociális segítő a program elsődleges motorja, aki egy pedagógussal karöltve vagy az iskolapszichológussal párban tartja a foglalkozásokat. Mindenképpen fontos elem, hogy olyan ember vezeti a foglalkozásokat, aki az iskola része; a legjobb, ha az osztályfőnök is bevonható.

Kétféle foglalkozássorozat közül választanak a résztvevők. A SEL-modul koncepciója, hogy fejlesztjük a gyerekek társas érzelmi készségeit, érzelmi intelligenciáját, önismeretét, önirányítást, társismeretét, társas tudatosságát, illetve kapcsolatkezelését. Ha a gyerekek ezen készségei fejlődnek, az azt is eredményezi, hogy jobban bánnak egymással, javul a közösség minősége, az osztály légköre, és ezen keresztül csökkennek a bántalmazási esetek. Emellett a SEL-modul is tartalmaz néhány foglalkozást, amelyek kifejezetten a bullyingot célozzák. A másik modulban, az AB (antibullying) -foglalkozások során pedig olyan tartalmakat visznek végig, amelyek célzottan a bullyingra fókuszálnak már az első alkalomtól kezdve. Itt elsődleges cél a bullyingellenes normák megerősítése egyéni és közösségi szinten, ami nemcsak azt eredményezi, hogy kevesebb az incidens, hanem azt is, hogyha bántalmazás történik, a szemlélő aktívan beavatkozik, és kiáll a bántalmazás ellen. Mindkét modulnál hangsúlyos a szemlélők mozgási-

tása; ők mindig a többséget képviselik az osztályban. Ezek kötött foglalkozások, tehát a résztvevők elvégzik a teljes programot, nem csak egyes elemeit válogatják ki maguknak.

Kiknek ajánlják a különböző modulokat?

A SEL-foglalkozások módszertanilag sokkal közelebb állnak a klasszikus osztálytermi munkavezetéshez, ezért ismerősebbek lehetnek a pedagógusok számára, mint az AB-modul foglalkozásai. Ha valaki kevésbé dinamikus játékokban gondolkozik, a komfortzónáján belül szeretne maradni, annak a SEL-gyakorlatokat javaslom. Az AB-modul alapvetően interaktívabb, dinamikusabb gyakorlatokat tartalmaz sok-sok filmmel, ezért vagy olyan helyszíneken működik sikeresen, ahol a gyerekek és a pedagógusok is szívesen vesznek részt aktívan, vagy – érdekes módon – azokban az iskolákban, ahol a gyerekek nagyon kevésbé vonhatók be hagyományos osztálytermi foglalkozásokba, mert így örülnek annak, hogy valami olyasmi történik, ami nem emlékezteti őket a hagyományos tanórákra.

Hogyan épül fel a projekt? Van lehetőség monitorozásra, utánkövetésre?

Két vonalon közelíthető meg a működésünk. *Várnai Dóra* kolleganómmal egyrészt külső szakértőként dolgozunk együtt az Oktatási Hivatallal, másrészt mindketten az ELTE PPK oktató-kutatói vagyunk, a hatásvizsgálatot az egyetem keretei között fogjuk végezni. 2017-ben volt a pilot évünk, akkor 60 helyszínen zajlott a projekt, és viszonylag részletes visszajel-

zéseket kaptunk. A 2020-as tanévben indítottuk el a nagy hatásvizsgálatunkat, ami a koronavírus-járvány miatt dugába dőlt, megszakadtak a foglalkozások, ezzel együtt a hatásmérés is. Meglátjuk, hogyan tudjuk folytatni a munkát ebben a bizonytalan időszakban, de mindenképpen adatokhoz kell jutni, én nagyon hiszek abban, hogy csak adatvezérelten, szakmailag megalapozottan lehet döntéseket hozni. Időközben elérhetővé vált a határon túli magyarok számára egy ehhez kapcsolódó programunk, amelyben mentoráltuk is az érintett iskolákat. Ez a program jó példaként és jó gyakorlatként megerősítette azt a szándékot, hogy a határon belüli iskolákat és pedagógusokat is fokozottan utánkövesse a Hivatal. Most úgy tűnik, lesz lehetőség és szándék, hogy szakmai támogatásokat és lehetőségeket kapjanak az iskolák, hogy ezt az innovatív munkájukat kommunikálják, erősítsék és terjesszék.

Az ENABLE évek óta országosan elérhető program, amelyben újabb lépcsőfokot jelentett a segítők megjelenése a köznevelésben. A programhoz kapcsolódó harmincórás pedagógus-továbbképzés nemcsak pedagógusok számára vált elérhetővé, hanem az iskolai szociális segítők számára is akkreditálták. Ezeket a továbbképzéseket az Oktatási Hivatal folyamatosan finanszírozza, volt olyan év, hogy hatvan képzést is tartottunk egy évben. A képzéseket a Pedagógiai Oktatási Központok szervezik, és lényegében minden megyében meg tudunk tartani évente kettőt. Tehát folyamatosan elérhető a programok és a képzések, és bár az anyag letölthető az Oktatási Hivatal honlapjáról, szakmailag indokolt, hogy a programokat képzéssel kísérve sajátítsák el.

Az ENABLE mellett milyen kapcsolódó projekteken vehetnek részt az érdeklődők?

Tavaly indítottunk egy ENABLE-hez kapcsolódó projektet, amelyet a távolléti oktatás kényszere szült. Az *Online az online bullying ellen* című projekt keretében három különböző korosztályra fejlesztettünk módszertani anyagokat, pontosabban foglalkozásterveket állítottunk össze. Ezek jellemzően négy alkalmat felölelő foglalkozástervek, amelyek megvalósíthatók online is és osztálytermi környezetben is. Kifejezetten az online bántalmazásra fókuszáltunk, a foglalkozások összegyűjtik és rendszerezik a magyarul elérhető online segédanyagokat, amelyeket kiválogattunk és koncepcióba foglaltunk. Ennek a pilotja zajlott idén tavasszal, ősztől indítjuk a képzéseket. Ezek blended képzések lesznek, tehát nagyrészt online, némi jelenléttel talán.

Tavasszal elindítottuk a Kerekasztal az Iskolai Biztonságért (KERIB) szakmai összefogást is, amelyben több szakmai, szülői és pedagógusszervezettel működünk együtt annak érdekében, hogy a lehető legtöbb emberhez eljussanak ezek a módszertanok. Tartottunk három nagy online rendezvényt is, melyekbe rengeteg pedagógus és iskolapszichológus bekapcsolódott. Ha iskolák, pedagógusok – vagy akár szülők – elakadnak a témában, akkor ezen a felületen keresztül eljutnak azokhoz a tartalmakhoz, amelyek a leginkább segítik őket. A Kerekasztal az Iskolai Biztonságért azért jött létre, hogy összekapcsolja, és közös gondolkodásra, cselekvésre hívja a témában megoldást kínáló programok, módszerek szakembereit és a közoktatás világához kötődő egyéb szervezeteket.

ENABLE: <https://hirmagazin.sulinet.hu/hu/s/enablesegedanyagok>
Kerekasztal az Iskolai Biztonságért: www.kerib.hu

A pedagógusokon kívül a diákok is hozzáférést kaphatnak az oldalhoz, és a korosztálytól és feladatkiosztástól függetlenül rendelkezhetnek adminjogokkal. Mivel a projektmunkát a diákok végzik, ajánlott őket is hozzáadni a felülethez.

A virtuális tér nem csak az egyszerűbb, mindenki által elérhető dokumentációt biztosítja. **Európai projekt esetében** többnemzetiségű, különböző diákcsapatok működhetnek együtt a fizikai távolság leküzdésével, létrehozva a határok nélküli együttműködést. A **nemzeti projektek** lehetővé teszik az országon belüli együttműködések.

Az életen át tartó tanulást támogató eTwinning-együttműködések hozzájárulnak a pedagógusok és diákok hétköznapi tanórán (is) elsajátítható **tudásmegosztásához**, valamint problémamegoldó és kooperációs készségeik fejlődéséhez. A tanterven alapuló, óravázlatként megtervezett projektek lehetővé teszik, hogy a diákok **játékosan, és könnyen legyőzhető kihívásokkal** sajátítsák el a tananyagot, miközben a pedagógusok is frissítik módszertani és technikai tudásukat.

■ Út az életen át tartó tanulás felé

Az eTwinning mindenkinek megadja a lehetőséget, hogy a saját tudásának és kompetenciáinak megfelelően kezdjen bele az együttműködések megvalósításába. Ahogy a diákoknak a hétköznapi tananyag elsajátítása, a projektmegvalósítás is egy tanulási folyamatot igénylő munka.

A program életre keltésének egyik célja, hogy kicsiknek és nagyoknak egyaránt biztosítsa az **életen át tartó tanulás** lehetőségét. Olyan korban élünk, ahol a digitális technológiák folyamatosan változnak, hol egyszerűbbek, hol bonyolultabbak lesznek. Ehhez elengedhetetlen a folyamatos **(ön)fejlesztés és nyitottság**. Az eTwinning számtalan fejlődési lehetőséget biztosít.

A program hazai szinten is számtalan lehetőséget kínál a részt vevő pedagógusoknak. Hazai vagy nemzetközi szervezésű webináriumokhoz csatlakozhatnak, online és személyes szakmai továbbképző eseményekre jelentkezhetnek, és részt vehetnek az eTwinning 30 órás, akkreditált továbbképzésén is.

■ Hogyan kezdjen neki?

Első lépésként ismerkedjen meg a nyilvánosan elérhető információkkal, **önképzési anyagokkal**. Az **eTwinning Portálon** mindent megtalál a programban rejlő lehetőségekről, a projektkészítés előnyeiről és folyamatáról.

Ha szeretne csatlakozni, **regisztráljon, és építse ki profilját**. A kétlépcsős regisztráció során érdemes egy informatív, más kollégáknak egyértelmű leírást megadni magunkról, hogy a későbbiekben könnyebb legyen projektpartnerrel találkozni. Az **intézmény profiljára is érdemes odafigyelni**, hiszen az együttműködések nemcsak pedagógusok, hanem intézmények között jönnek létre.

Ha kész van a profilja, ismerkedjen meg az **eTwinning Live** felülettel, ahol a későbbiekben kapcsolatba lép kollégáival, és leendő projektpartnerreit is itt fogja megtalálni. Bőngésszen a partnerfórumok között, tekintse meg az online szakmai fejlődési lehetőségeket.

Ugyanezen a felületen látja majd a projektjeit, ha készen áll arra, hogy csatlakozzon már futó projekthez, vagy létrehozza saját projektjét egy kollégájával.

■ Projektkészítés dióhéjban

Az eTwinning Live-felületen van lehetősége nekikezdeni az eTwinning-projekteknek. Kollégájával történt egyeztetés után itt lesz lehetősége regisztrálni projektjüket. Akár frissen regisztrált projektről van szó, akár egy már folyamatban lévő projektbe kapcsolódik be meghívás útján, nagyon fontos, hogy a partnerek elfogadják a csatlakozási felkérést, hiszen csak ezután indulhat a projektdokumentáció.

A projektek sajátos munkafelületén, a **TestvérTéren** (TwinSpace) tudnak a kollégák minden mérföldkövet, a projektkészítés során született feladatot, produktumot, fotót és videót megosztani egymással. Javasoljuk, hogy a projektek tervezésétől kezdve dokumentálják például az alábbiakat:

- A projekt időtartama, tervezett mérföldkövek időpontokhoz (nap, hét, hónap, félév, stb.) kötve
- A projekt céljai, várt eredmények és hatások leírása
- Projektpartnernek bemutatkozó oldala
- Internetbiztonsággal, netikettel kapcsolatos közös álláspont kidolgozása
- Közös feladatok leírása, időponthoz rendelése, feladatok megosztása
- A diákok munkájának bemutatása
- Projektpartnernek, diákok és szülők által végzett értékelések feltüntetése.

Ezeknek a részleteknek a megosztása nemcsak a projektpartnernek munkáját könnyíti meg, hanem a projektek nemzeti és európai értékelésénél is fontos, hogy egyértelműen fel legyenek tüntetve. Továbbá a frissen csatlakozó kollégák így könnyebben be tudnak kapcsolódni a munkába.

Az eTwinning-együttműködések egyik alapja a partnerintézmények és pedagógusok közötti **kommunikáció**. A projekttel kapcsolatos alapelvek és tervek megosztása a sikeres kommunikációnak az egyik kulcsa. A TestvérTér felület a partnerek közötti együttműködést egy többfunkciós, könnyen használható platformmal támogatja. Fontos, hogy a partnerek minden esetben kihasználják a projektkészítés során a TestvérTér lehetőségeit.

Az együttműködés során számtalan **fizikai vagy digitális produktum** születhet. Ezek lehetnek *posztok, képeslapok, logók, könyvek, videók, hangfelvételek, honlapok, blogok* stb. Fontos, hogy a projekt végső célja egy közös munkával készülő produktum legyen, melynek elkészítésében minden partner diákcsoportjai részt vesznek. Ezeket a produktumokat is javasolt megosztani a TestvérTéren.

A digitális technológiák használata kiemelt figyelmet érdemel az eTwinning-projektekben. Elsősorban a diákok **digitális kompetenciafejlesztése** ezzel a céllal, ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy a digitális technológiák alkalmazása olyan akadályokat tud leküzdeni, mint például a távolság. Mivel a közös produktumok készítése és a tananyag feldolgozása nem csak fizikailag megfogható feladatok megoldásával érhető el, az eTwinning-együttműködéseknek a digitális technológiák alkalmazásán is alapulnia kell.

Egy együttműködés nagyon sok tényezőtől nevezhető sikeresnek. Elengedhetetlen a motiváció és a pedagógusok, illetve diákjaik pozitív, kíváncsi hozzáállása. Emellett ahhoz, hogy egy projekt sikeres legyen, az alábbi dolgokra van szükség:

1. Pedagógiai innováció
2. Tantervi integráció egy vagy több tantárgy esetében
3. A partnerintézmények közötti kommunikáció, információmegosztás, együttműködés
4. Technológiák használata (digitális kompetencia fejlesztése)
5. Eredmények, hatás és dokumentáció.

■ Elismerések hazai és európai szinten

A sok munkával elkészített projektek nem maradnak elismerés nélkül. Az együttműködések lezárásával készítőik jelentkezhettek **Nemzeti Minősített eTwinning Projekt Címre** (National Quality Label). Ezt az elismerést a nemzeti szolgáltató pontok ítélik oda a kiváló projekteknek. A szigorú szempontrendszer alapján értékelt, magyarországi pedagógus részvételével készült projektek később nevezhetnek az eTwinning Magyarország Versenyre. A részt vevő diákcsoportok kreatív előadások során mutatják be, hogy mit csináltak az együttműködés során, kiemelt figyelmet fordítva a projekt értékelésekor figyelembe vett szempontok bemutatására. Ezt az elismerést európai és nemzeti projektek egyaránt elnyerhetik.

A Nemzeti Minősített Projekt Címet elnyert projekteket a nemzeti szolgáltató pont nevezheti az **Európai Minősített eTwinning Projekt Címre**. Ezzel az elismeréssel a Központi Szolgáltató Pont díjazhatja az európai projekteket. Azok a projektek, melyek elnyerik ezt a címet, később nevezhetnek az **Európai eTwinning Díjak versenyre**.

Az eTwinningben fontosnak tartjuk, hogy ne csak pedagógusok és projektek kapjanak elismerést a kemény eTwinninges munkájukért. Az **eTwinning Iskola címet** olyan iskolák kaphatják meg, melyekben többéves, aktív és több pedagógust megmozgató eTwinninges munka zajlik. Fontos, hogy többek között a digitális gyakorlat, e-biztonság, és a szakmai fejlődés kiemelt figyelmet kapjon azokban az intézményekben, melyek alkalmasak a címre. Ezt az elismerést egy szigorú szempontrendszer alapján, többkörös válogatással ítéli oda az intézményeknek a Központi Szolgáltató Pont.

■ Folyamatos támogatás

Az eTwinningben részt vevő pedagógusok támogatását, technikai és módszertani segítségét minden országban a Nemzeti Szolgáltató Pont látja el. Az **Oktatási Hivatalban működő eTwinning Magyarországi Szolgáltató Pont** munkatársai – a Pedagógiai Oktatási Központokkal szoros együttműködésben – mindennap azon dolgoznak, hogy érdeklődő és haladó eTwinningezőket egyaránt megszólítsanak és támogassanak. A hazai eTwinning-hírekről **honlapunkon**, **Facebook-oldalunkon** és hírlevelünkben tájékozódhat. **YouTube-csatornánkon** megtalálja összes eddigi webináriumunk felvételét.

Kiemelkedő szakmai segítséget nyújtanak **eTwinning Nagyköveteink** is. Gyakorló eTwinningezőként és aktív pedagógusként olyan szakmai segítséget tudnak adni bárkinek, mellyel akár a hétköznapokban, akár a projektkészítés során felmerülő problémák könnyen leküzdhetők. Nagyköveteink előadásokkal, workshopokkal és online vagy személyes tanácsadással támogatják az eTwinningezőket. Ha szakmai kérdése lenne a programmal kapcsolatban, keresse meg a régiójához tartozó **eTwinning Nagykövetet**, és vegye fel vele a kapcsolatot.

■ Erasmus+ kapcsolódás

Az eTwinning az **Erasmus+** részeként működik, így több kapcsolódási pont is van a két program között. Ha esetleg nem találtak még a mobilitási projektküldéshez partnerintézményt, az eTwinning-felületen megtehetik ezt. Az Erasmus+ partnerségekben részt vevő intézményeknek lehetőségük van az eTwinning Portálon dokumentálni az együttműködésük folyamatát. A projektmegvalósítás során használhatják a TestvérTér felületet, mely biztonságos, zárt digitális alkotó és dokumentációs teret ad a pedagógusoknak és diákjaiknak. Ha pedig lezárult a mobilitási projekt, nyugodtan folytathatják a virtuális együttműködést eTwinning projekt formájában.

eTwinning Magyarországi Szolgáltató Pont
etwinning@oh.gov.hu

Hasznos linkek:

etwinning.net
etwinning.hu
facebook.com/etwinninghu
youtube.com/etwinninghungary
erasmusplusz.hu

Az Európai Unió
Erasmus+ programjának
társfinanszírozásával

Egyszer volt...

Szöveg: **Sárkány Izabella**, pszichopedagógus

Karácsony előtt könyveket gyűjtöttünk az iskolában a szegényebb sorsú gyerekeknek.

Az egyik könyv borítójáról gyermekkorom nagy kedvence, a Perrault-mese bűbajos, százéves álmából ébredező királylánya mosolygott rám. Bevallom, ha csak tehettem, a tanáriba jövet-menet, bele is lapoztam. Csak úgy, nosztalgiából.

Mint kiderült, nem voltam egyedül ezzel a szokásommal, a nálam sokkal fiatalabb kolleganőm szintén ezt tette. Jártában-keltében a fél szemét ő is rajta tartotta e kedves kis könyvecskén. Az egyik csendes szemlélődésem közepette találkozott a tekintetünk. Összemosolyogtunk, ahogy egy titkos szövetség tagjai, mint a szabadkőművesek között is szokás, ha felismerik egymást a rejtett jelekről.

Azon szerencsés emberek közé tartozunk, akik gyermekkorukban megismerkedtek a mesék rejtelmes, semmihez sem hasonlítható, varázslatos világával, s ez a varázslat még most is tart.

A szép borítású, igényesen illusztrált mesekönyv, a jól megírt mese magas esztétikai élményt nyújt gyerekeknek, felnőttek egyaránt.

Olvasni jó, mesét olvasni különösen. A gyerekek pedig örömmel hallgatják. Kezdjük el mesélni nekik mielőbb, úgy három-négyéves korban! Ekkor már a rövidebb mesék cselekményét képesek időrendben végigkövetni. Gyakran belekérdeznak, ha nem értnek egy-egy szót, vagy a főhős szándékát. Miért ment vándorútra a szegény legény? Miért hamuban sült a pogácsa? Mi az a hamu? Ezeket a kérdéseket ne hagyjuk válasz nélkül!

Mennyire megnyugtató olyan történetet hallgatni az esti mese idején, ahol győz az igazság. A jó még jobb lesz, a rossz pedig elnyeri méltó büntetését. A mesében, ahol bármi megtörténhet, az álmok valóra válhatnak, a szegény virágáruslányból is lehet királylány, a kis kondáslegényből pedig az ő párja.

A mese, melyet a kisgyerekek meghitt, védelmező környezetben, saját otthonukban hallgatnak a számukra az egyik leghitelesebb személytől, az édesanyjuktól, az ősbizalmat erősíti. A biztonság: ez az egyik legfontosabb, egész életre meghatározó élmény, amit minden gyermeknek családi körben meg kellene élnie. A jól megélt biztonság az alapja az emberi élet kiteljesedésének, az önmegevalósításnak.

Mi van akkor, ha minden nap ugyanazt a mesét kéri a gyermek?

Akkor századszor is ugyanazt a mesét olvassuk el neki! A mese ismétlése csak a felnőttek számára tűnhet unalmasnak, a gyerekeknek nem.

A már ismert élő mese szófordulatai, amit velünk együtt mond gyermek (minden jó, ha jó a vége; boldogan éltek, stb...), az ismert történet főhőseinek sorsa, a cselekmény pozitív befejezése előre bejósolható. A történet újra- és újrhallgatása, a feszültségek átélése, a jóság diadala jó érzéssel tölti el gyermekedet.

A legfontosabb, hogy a mesét először tőlünk hallja, és ne filmen nézze meg. A hallás útján kapott élmény ugyanis nemcsak elindítja a képzeletet, hanem segíti a gyermeknél az auditív figyelem, a fókuszált figyelem kialakulását. Erre a készségre nagy szükség lesz kisiskolás korban, az írás, olvasás tanulásánál.

Az esti mese során, a csak hallott, mindenki által jól ismert borzongató szöveget – történetesen, amikor a farkas megeszi Piroskát – könnyebben feldolgozza, elaborálja a gyermek. A vizuális élményt másként dolgozza fel. A látottak hatására beindulnak a tükörsejtek.

A jó mese olyan, mint egy mini regény. Gyermekkorban a mese szereplőit elképzeljük, történéseit továbbbeszéljük, álmodunk róla, mi magunk is a mese szereplőivé válunk. A képzelet szárnyalása, a fantázia kiteljesedése nagyon fontos, meghatározó élmény. A kreativitásunk is ebből az élményből táplálkozik.

A mesére minden gyermeknek szüksége van. Akinek gyermekkorában kimaradt a mese az életéből, az felnőttkorában megpróbálja pótolni a pótolhatatlant. Elképzelhető, hogy szenvedélyes mese- és rajzfilmrajongó lesz.

Hogyan küzdünk meg tehát az életben a nehézségekkel? A mese pozitív kimenetele, a meséből levont tanulság, az első használható megoldó kit minden gyermek kezében, az élet kihívásaival szemben.

Az első intellektuális élményt is a mese nyújtja. Az érzelmi intelligencia, az empátia kialakulásához elengedhetetlenül fontos, hogy a pozitív mesehősökkel azonosulni tudjunk, sorsuk jóra fordulását izgatottan várjuk, álmaik beteljesülésekor felhőtlen örömet éljünk át. Mesét lehetőleg ne hagyjunk félbe, mert elmarad ez a jó érzés.

Az irodalmi műveltségünk alapja a magyar népmese. Később, az iskolában erre az ismeretre épül a magyar irodalom tananyag egy része, a regés mondavilág. A balladák, népdalok gyökerei is innen erednek. *Petőfi* legismertebb elbeszélő költeményéhez, a *János vitéz*hez is a népmesékből merített ihletet.

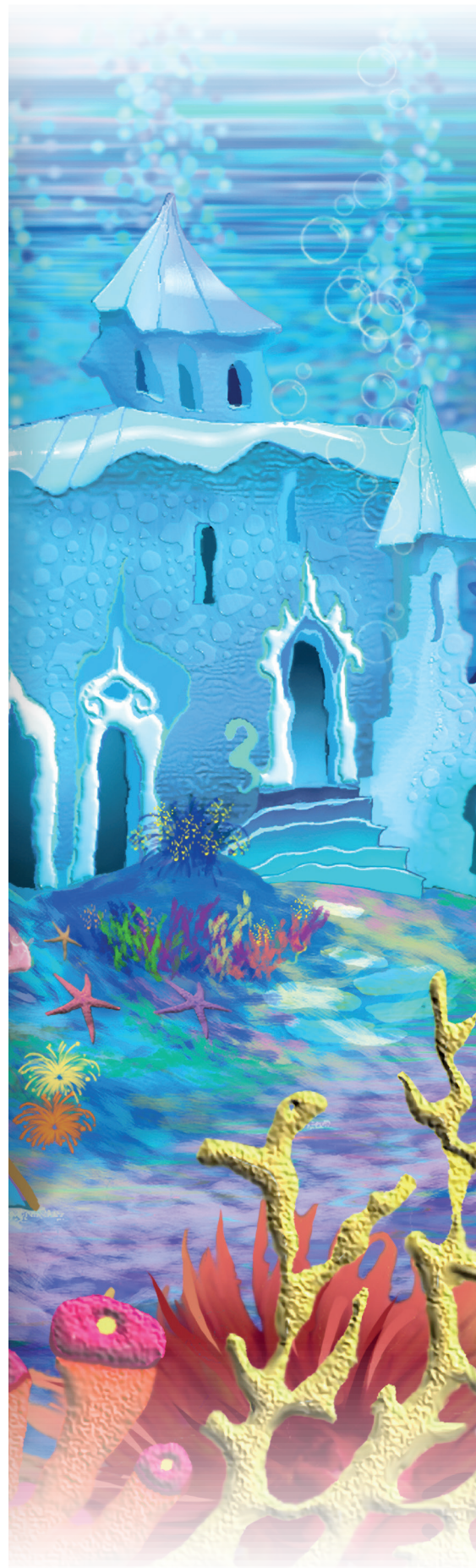
A népmesék nyelvezete, szóhasználata sajnos elavult, az akkori kenyérkereső szakmák kihaltak (a takácsok, szabólegények kora lejárt, királyfiból sincs annyi, mint ahány kislány álmodik róluk). Félő, hogy egy idő múlva (ez az idő pedig nincs túl messze) érthetetlen lesz a népmese a gyermekek számára, ezért háttérbe szorul.

A mesékből megtanult szófordulatok ugyanakkor beépülnek a gyermekek mindennapi beszédébe. Így gazdagodik a szókincs. Az a gyermek, aki sok mesét hall, választékosan beszél, gondolatait képes megfogalmazni, és elmesélni élete történéseit.

Mi az, ami évszázadok óta megnyugtatja a kicsiket?

A mese gyógyító varázsereje. A beteg gyereknek gyógyír a mese.

Aki nem hiszi, járjon utána!

Helytörténeti kitekintő

Fontos, hogy a helytörténeti témák „hazamenjenek”

A békéscsabaiak úgy gondolják – de bizonyára több város tanárai is hasonlóképpen vélekednek –, hogy a lokálpatriotizmus nagyon fontos, kialakítását már egészen kicsi korban el kell kezdeni, ugyanis ezzel motiválhatják a gyerekeket, hogy amikor nagyok lesznek, mégis visszatérjenek a kiindulási ponthoz, folytatva valamit, amit egykor elkezdtek. **Ugrai Gábor** történelemtanár és a Békéscsabai Városvédő és Városszépítő Egyesület elnöke beszélgetett velünk újonnan induló rovatunkban a lokális identitás kialakításáról és helytörténeti ismeretekről.

Szöveg: Karkó Ádám

56-os golyónyom

Hősök Temetője

Ugrai Gábor 28 éve került a pályára, azóta tanít a békéscsabai Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában történelemtanárként. A helytörténettel való foglalatossága lassan ért meg benne, pályakezdőként ugyanis szüksége volt arra, hogy a „mélyvízben” való úszást elsajátítsa, mert – bár az egyetem sem elhanyagolható helyszín – megtanulni tanítani igazán az iskolában lehet. Ahogy teltek az évek, és végigtanította az általános iskolai tananyagot, megszületett benne a valódi cél: arra jött rá, hogy nem az a fontos egy általános iskolás számára, hogy minden évszámot pontosan tudjon, hanem hogy szeresse meg a történelmet, sőt legyen turista a saját városában. A helytörténet megismertetése ugyanis lehetőség arra, hogy a történelmet is megszeresse a diák. De a dolog csimborasszója, ha „hazaviszi” a történelmet, amely így a szülőt is megszólítja, történelemtanárként tehát ez a fontos: hazavinni a történelmet.

Június 2-án tartották meg a járványhelyzet miatt elmaradt *Trianon 100* emlékkonferenciát Békéscsabán, ahol Ugrai Gábor előadóként vett részt. Előadásának azt a címet adta, hogy *Az ország közepéről a határ mellé*. A történelemtanár szerint nagyon fontos, hogy a gyerekek lássák, mi történt az őseikkel ebben a városban, mi történt az otthonukban 100 évvel ezelőtt. Trianon nem csak arról szól, hogy meg kell tanulni; sokkal fontosabb az emberi sorsok szerepe. Ezért a tanítványai sokszor kapják feladatuk, hogy kérdezzék meg otthon, a család miként élte meg Trianont. Békéscsaba, bár megúszta elcsatolás nélkül, de zúrós helyzet alakult ki így is, hiszen a vasút miatt Románia küzdött a városért. Ugyanakkor a friss határ eredményeképp nagyon sokan átköltöztek ide. Sőt, a helyzet pikantériája még az is, hogy a nem messze (kb. 50 km) található Szarvas Nagy-Magyarország közepén volt, majd egyik napról a másikra de facto az ország szélére került.

Ugrai Gábor elmondta, hogy egy adott település bemutatására intézményen belül és kívül egyaránt vannak lehetőségei. Egyrészt ott vannak az alapvető tanórai keretek, amik bár 45 percre korlátozottak, ennek ellenére bizonyos témák esetén egy-egy mondat elhangzik helytörténeti témakörben is. Intézményi lehetőség a szakkörök megtartása is, „amikor kimegyünk a városba, ahol ún. sétálás totót játszunk. A gyerekek bejárhatják a főteret és környékét, és megtapasztalhatják, hogy bár megannyiszor elmegyünk bizonyos épületek és padok mellett, mégsem látjuk meg a bennük lévő történelmet.”

Mivel a helyi általános és középiskolai tanárok között nagyon szoros és jó kapcsolat van, ezért közös városismereti versenyt szoktak szervezni a felső tagozatosok számára, ahol csapatonként lehet nevezni, s menetlevél alapján fedezik fel a várost a diákok.

A történelemtanár kiemelte, hogy nagyon fontos a város hozzájárulása és támogatása is, ugyanis Békéscsaba önkormányzata teljes mértékben támogatja a helytörténet megismertetését. A Békéscsabai Városvédő és Városszépítő Egyesület elnökeként is sokat tapasztalja a város támogatását, például a versenyt megelőző napon a békéscsabai polgármester felajánlotta, hogy vendégül látja a versenyző gyerekeket az irodájában, ahol körkérdésekkel lehet bombázni őt a munkájával kapcsolatban. Sőt, az utóbbi időben a helyi média is fokozatosan nagyobb figyelmet szentel a helytörténetnek.

Ugrai Gábor szerint a gyerekeket a helytörténeti sétákon lehet motiválni, még hozzá egy történelem ötössel, de azt vallja, hogy a négy fal között nehéz történelmet oktatni: hiába nincsen kedve olykor hozzá a diáknak, ki kell vinni a történelmet a terepre. A séták során mindig a legérdekesebb részeket kell kiemelni. Békéscsabán van egy bank, ami az egykori városi rendőrfőkapitányság volt. Az ajtaján van egy rács – ugyanis a bankfiók nem távolították el 1956 óta –, amin mindmáig látszódnak a golyók ütött nyomok, amik akkor kerültek oda, mikor az oroszok bevonultak Békéscsabára, és gyakorlatilag mindenkit lőttek, aki mozgott.

Ugrai Gábor a járványidőszak alatt, a digitális tanrendi tanításba is be tudta csempészni a helytörténeti ismereteket, ami eleinte nagyon nehéznek bizonyult, ám az iskolában ezt gyorsan megoldották. Később érkeztek az ötletek, például – talán az egyik legizgalmasabb és legpraktikusabb –, hogy a diákoknak szelfiket kellett készíteniük egy-egy megadott helytörténeti emlékművel. „Természetesen azt kiemeltem, hogy a járványveszély miatt érdemes kerülni a másokkal való kontaktálást, viszont több diáktól kaptam olyan szelfit, ahol a szüleikkel együtt voltak kint az emlékműnél. Izgalmas volt, hogy ezeket az emlékműveket meg kellett keresniük a gyerekeknek, mert nem adtam számukra túl sok fogódzót. Volt olyan eset, amikor tematikus szelfiket kellett készíteni. Mivel Munkácsy városa vagyunk, ezért a Munkácsyhoz kötődő emlékszobrokat, táblákat kellett felkeresniük a diákoknak.”

A Békéscsabai Városvédő és Városszépítő Egyesületnek van egy Facebook-csoportja, ahol napi szinten frissülnek a békéscsabai történeti források, például újságcikkek formájában vagy új kutatási eredmények megosztásával. A történelemtanár harmadik éve elnöke az egyesületnek. Ötletei között szerepelt, hogy legyen mindig friss, naprakész a csoport. „1920-ban jelent meg először a *Körösvidék* című újság, és napi szinten ebből az újságból tartok lapszemlét. Sok visszajelzés érkezik ezzel kapcsolatban, ugyanis van, aki a reggeli kávé mellé nem a mai, kora reggel megjelenő friss cikkeket olvassa, hanem inkább a múltba réved, és belegondol, hogy milyen lehetett az ősei élete 100 éve Békéscsabán. Azt gondolom, hogy Békéscsabán egyre népszerűbb a helytörténet ismerete. Főként a 20. századdal foglalkozó cikkek jelennek meg, de írtak már újságcikket az első csabai említésről, ami 1332-ben volt, *I. Károly* magyar király idején, amikor ellátogatott a frissen emelt város közelébe.”

A *Történelemtanítás* című szakdidaktikai folyóirat hasábjain azt írta, a közeljövőben szeretne elkészíteni egy kézikönyvet, amely segítség lehet a pedagógusok számára a különböző helytörténeti témák feldolgozásához. A projekt jelenleg az elméleti fázisban van, kérdés, hogyan épüljön fel a könyv, milyen kollégák, történészek szövegeit foglalja magába. A kiadvány célja, hogy kézikönyvként szolgálhasson mindazon pedagógus – és érdeklődő – számára, akik nem ismerik saját városuknak a helytörténetét, hiszen mindenkinek más-más szakterületen van nagyobb ismerete, de nem is elvárható, hogy mindenki naprakész legyen otthonának lokális ismereteiben. „Ez természetesen szakmódszertani-pedagógusi kézikönyvként készülne el, hiszen a fő cél, hogy a pedagógusok számára legyen segítség.”

Ugrai Gábor

Öregház

Evangélikus Nagytemplom

Kulturális ajánló

Összeállította: Németh Gábor

▶ FILM

A feleségem története

Störr Jakab, a holland hajóskapitány, rögvest megkéri Lizzy, az elragadó francia hölgy kezét, amint meglátja. Boldognak induló házasságuk azonban a meghitt pillanatok mellett gyötrelmes órákban is bővelkedik. A kapitány érzelmi hullámverései a féltékenység tüpontos természetrajzát és a férfi-nő kapcsolat feloldhatatlan ellentmondásait tárják elénk.

Az Arany Medve-díjas és Oscar-jelölt *Testről és lélekről* rendezője, *Enyedi Ildikó* új filmje *Füst Milán* több mint 20 nyelvre lefordított, irodalmi Nobel-díjra felterjesztett, azonos című regénye alapján készült. Az Ezeregyéjszaka-szerűen dús szerelmi történet álarcában, Störr kapitány szeretnivaló, fájdalmasan becsületes figuráján keresztül, elemi módon, az érzékeinken át értjük meg az élet összetettségét, titokzatosságát, törekeny szépségét, megfoghatatlan, uralhatatlan jellegét.

A feleségem történetében Störr kapitányt a holland *Gijs Naber*, feleségét, Lizzyt a James Bond-, *Mission: Impossible*-filmekből és a cannes-i Arany Pálmás *Adèle életéből* ismert világsztár, *Léa Seydoux* alakítja. Fontos szerepben látható továbbá *Louis Garrel* (*Bernardo Bertolucci – Álmodozók*), *Josef Hader* (*Stefan Zweig – Búcsú Európától*), *Ulrich Matthes* (*Bukás*), *Udo Samel* (*Babilon Berlin*), *Jasmina Trinca* (*Fortunata*), valamint *Funtek Sándor*, *Hajduk Károly* és *Mácsai Pál*.

Bemutató dátuma: 2021. szeptember 23.
Forgalmazó: Mozinet

▶ SZÍNHÁZ

Megáll az idő

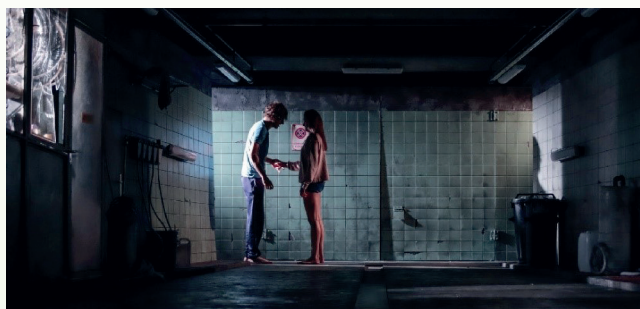
A Mentőcsónak Egység bemutatja a Proscenion Drámaszínpad előadását.

Az előadás alapjául szolgáló 1982-es, *Gothár Péter* rendezte film '63-ban játszódik Budapesten. A kettő között eltelt húsz év alatt mintha nem változott volna semmi. Mintha azóta sem változott volna semmi. Minden megtörtént már, megtörténik újra, és megtörténhet bármikor. Egy tinédzser egyszer csak szembetalálja magát egy pimasz lánnyal, és vele együtt a szerelemmel. Felfedezés és kalandok helyett azonban csak az elvárásokat kapja: hogyan kell élni, és hogyan nem szabad élni. Mindenki megmondja. Mindenkinek igaza van. Mindenki tart a rendszertől, amiben él, mert bonyolult és átláthatatlan, de legalább ennyire zavaros és ellentmondásokkal teli. Meghatározhatatlan, hiszen nem rólunk szól, hanem a hatalomról. Ha megfelelsz neki, elveszted önmagad, ha kiállsz, egyedül maradsz, ha egyensúlyozni próbálsz, eldőlsz. Hogy nősz fel egy ilyen közegben? Hogy mondd azt egy ilyen közegben, hogy elértem valamit? Hogy maradsz önmagad? Hogy leszel önmagad? Hogy teszel bármit, amikor minden mindent jelenthet és az ellenkezőjét is? Hogy lehet lázadni, ha egyszer azt sem tudni, mi ellen? *Gothár Péter*, *Bereményi Géza* és *Kelecsényi László* filmje alapján az előadás szövegkönyvét írta: *Nyulassy Attila*, *Erdei Lilla*, *Lehoczky Zsanna*, *Pápai Dávid*, *Pocsa Tamara*, *Sánta Diána*.

Jegyvásárlás:

<https://atrium.hu/eloadasok/megall-az-ido>

► SZÍNHÁZ

Kertész utcai Shaxpeare-mosó

„Mi az, ami rávesz két tizenéves fiataalt a mai Magyarországon, hogy egy közösen átmulatott éjszaka után egyszer csak fogják magukat, és összeházasodjanak? Megoldás lehet, hogy a mi történetünkben a fiatalok nem kamaszok, hanem valamivel idősebbek, mondjuk, huszonévesek. Akkor viszont a szülők nincsenek olyan státuszban, hogy ellenezhetnék a házasságot, merülhet bennünk föl – joggal – a kétely. Hol itt a konfliktus? Be láthatjuk ugyanakkor azt is, hogy a két család egymás iránt érzett gyűlölete, rivalizálása ma is elképzelhető, csak másképp. A huszonévesek pedig több okból is dönthetnek úgy, hogy összeházasodnak. Brahiból, csak úgy, hogy a szüleiket hecceljék. Vagy mert fontos nekik a család ebben a „hanyagló, értékvesztett, nyugati társadalomban”. De összességében talán nem is ez a lényeg. A néző, aki beül a *Rómeó és Júliára*, tudja, mit néz. Implicit módon tisztában van a játékhagyománnyal, és vannak bizonyos konszenzusok, amelyeket nem kérdőjelez meg. Talán nem is feladata a rendezésnek, hogy átírás és újraértelmezés közben minden egyes logikai szálát elvarrjon, és megfeleljen a realista nézői elvárásoknak. És *Bodó Viktor Rómeó és Júliája* az ilyesfajta konvenciókat határozottan leépíti.” (Závada Péter)

William Shakespeare *Rómeó és Júlia* című drámája, Závada Péter átírata és a Társulat improvizációi alapján. Rendezte: Bodó Viktor.

Jegyvásárlás: <https://www.orkenyszinhaz.hu/hu/musor/kertesz-utcai-shaxpeare-moso>

► MÚZEUMPEDAGÓGIA

Múzeumpedagógia a Ludwig Múzeumban

A Ludwig Múzeum múzeumpedagógiai tevékenységének középpontjában a múzeum kiállításaihoz, gyűjteményéhez, illetve a kortárs művészethez kapcsolódó foglalkozások, tárlatvezetések, pályázatok és egyéb programok megvalósítása áll, amelyekre a köznevelés keretein kívüli csoportokat is várják. Céljük, hogy támogassák az informális keretek között megvalósuló művészetpedagógiát. A műalkotások befogadását segítő játékokat, megfigyelési, értelmezési feladatokat, valamint az alkotó jellegű munkát a gyerekek/ fiatalok életkori sajátosságaihoz és speciális igényeihez igazítják. Emellett a Ludwig Módszertani Központ elméleti és gyakorlati platformot biztosít pedagógusoknak, múzeumi szakembereknek és egyetemi hallgatóknak egyaránt. Az előadásokon, témnapokon, szakmai tárlatvezetésekben művészettörténeti, művészetelméleti, kommunikációs, muzeológiai, pedagógiai ismereteket adnak át.

Részletes program és jelentkezés:

<https://www.ludwigmuseum.hu/muzeumpedagogia>

► KÖNYV

Pilinszky János – Önéletrajzaim (Magvető Kiadó, 2021.)

A *Beszélgetések Sheryl Suttonnal* megjelenése után Pilinszky az önéletrajzát, illetve a „vertikális regény”-ként emlegetett „önéletrajzait” akarta megírni – szinte élete végéig ezzel foglalkozott. A most megjelenő könyv az elkészült és életében publikált részletek és fejezetek mellett közreadja a kapcsolódó töredékeket, befejezetlen részeket és szövegvariánsokat, fakszimilét is. Pilinszky többször is kitért rá, hogy a tények és a valóság ellentétes egymással. A rekonstruált kötet a szerző születésének 100. és halálának 40. évfordulójára időzítve, filológiai és filozófiai szempontból is feltárja, körbejárja ezt a kérdést, a főszöveg utáni függelékben pedig részletesen kitér a „vertikális önéletrajzok” különböző szövegkörnyezeteire.

A könyv szövegeit a kiváló Pilinszky-szakértő, *Bende József* válogatta és rendezte sajtó alá. A különleges kiadás a Magvető Kiadó 2021-es Pilinszky János-évének egyik fontos momentuma.

Érettségi – 170 éves rituálé a köznevelésben

Szöveg: **Fodor Richárd**, titkár, Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozat

Hónapokig tartó felkészülés, átvirrasztott éjszakák, megkönnyebbülés és a középiskola zárása – 170 éves az érettségi vizsga. A neveléstudomány számtalan eltérő modellt és archetípust kínál a vizsgáztatás története iránt érdeklődők számára, amelyek nem a modernkori Európa találmányai. Kínában már öt évezreddel ezelőtt soklépcsős és komplex hierarchiára épülő vizsgarendszer értékelte a diákokat.

A magyar érettségi vizsgáztatás a kontinentális porosz (1788) és francia (1808) vizsgarendszereket követve, a szabadságharc veresége után az 1851-es *Organisationsentwurf* nevű oktatásügyi szabályozó dokumentum nyomán jelent meg. A szaktanári rendszer, az értesítő vagy a reáliskola megjelenése egyaránt az Entwurf eredménye volt. A matúra vizsga nem vált kötelezővé, vizumtípusú értékelési formaként a felsőoktatási intézményekbe jelentkezéshez volt szükséges.

A magyar érettségi vizsga története során számtalan tartalmi és szerkezeti átalakításon ment keresztül. 1919-ben a Tanácsköztársaság Közoktatási Népbiztossága az osztályzatokhoz és vizsgákhoz hasonlóan az érettségi vizsgát is meghaladottnak tekintette, és rövid életű hatalma erejéig eltörölte. Az 1948-as kommunista hatalomátvétel után 1952-ben egyetemi felvételi rendszert vezettek be. Az érettségi vizsgát továbbra is megszervezték, de korábbi szerepe csökkent, hiszen elvesztette vízumfunkcióját. A tanulóknak már nemcsak egy vizsgára kellett készülniük, hanem a szélsőséges ideológiai és származási szempontokat előtérbe helyező egyetemi bizottságok kedvező döntésére is szükségük volt a felvételhez. Az állampárt továbbá bevezette a *szakérettségi* rendszerét is, amely révén tízezres nagyságrendben képeztek pártkatonákat, két szaktárgyból továbbtanulásra felkészítő tanfolyamokon.

A rendszerváltoztatás új irányt hozott a köznevelésben. Az 1993-as közoktatási és felsőoktatási törvények világnézeti semlegességet fogalmaztak meg, biztosították a tanárok szakmai autonómiáját, és újradefiniálták az iskolatípusokat. A felsőoktatási törvény ugyanakkor továbbra is engedélyezte az egyetemek és főiskolák számára további felvételi követelmények megfogalmazását.

A rendszerváltoztatás időszakához kapcsolódik a leg híresebb érettségi botrány is, amely során az Országos Pedagógiai Intézetből 1989-ben kiszivárgott több szaktárgy tételsora is. Az eset során több budapesti iskola diákjai értesültek a vizsga tartalmáról, amelyet Török Ferenc filmrendező 2001-es *Moszkva tér* című klasszikus alkotása is megőrökit.

A magyar érettségi újabb mérföldköve az 1997-es oktatási törvény elfogadása után 2005-ben megszervezett első kétszintű vizsga volt. Az új típusú érettségi követelményrendszere szerint a tanulók önálló választását tartalmazó, standardizált feladatokat felvonultató, kompetenciaalapú vizsgát tesznek magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, egy idegen nyelv és egy természettudományos szaktárgyból. A vizsga további módosításokon esett át, legutóbb 2017-ben, amelyet egy 2021-ben megjelent, három év múlva hatályba lépő új tervezet követett.

Az érettségi vizsga közel két évszázados története alatt eltérő jelentőséggel, különböző funkcióval mérte a középiskolás diákok képességeit és tudását, de rituális szerepe változatlan maradt. Összetett, szertartásszerű folyamata során a végzős diákokat a társadalom felnőtt tagjaivá avatja.

Irodalom

Halász G. (2011): *Az oktatáspolitikai két évtizede Magyarországon: 1990–2010.* http://halaszg.elte.hu/download/Policy_kotet.pdf [Letöltés: 2021. 07. 20.]

Kaposi J. (2020): *Közelítések a történelemtanítás elméletéhez és gyakorlatához.* Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest. <https://bit.ly/3eY0IR3> [Letöltés: 2021. 07. 20.]

Mihály I. (2005): *Érettségi vizsgák hajdan és most – És a jövőben? Új Pedagógiai Szemle, 2005/2.* <https://bit.ly/3738Cyl> [Letöltés: 2021. 07. 20.]

Pukánszky B. – Németh A. (1996): *Neveléstörténet.* Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., Budapest. <https://mek.oszk.hu/01800/01893/html/index.htm> [Letöltés: 2021. 07. 20.]

Érettségi a *Moszkva tér* című filmben Béres Ilonával és Kovács Zsolttal (forrás: port.hu)

Iránytű

Összeállította: **Karkó Ádám**

Korszerű pedagógiai módszerek és értékelési formák: megújultak az érettségi vizsgakövetelmények

A köznevelés tartalmi megújulásának következő lépéseként elkészültek a 2020-ban módosult Nemzeti alaptanterv és a kerettantervek tartalmához illeszkedő részletes érettségi vizsgakövetelmények. Ezek alapján először a 2023/2024. tanév május-júniusi érettségik alkalmával adnak számot tudásukról a vizsgázók. Az érettségi vizsga kétszintű rendszere és a kötelező vizsgatárgyak köre megmarad, ugyanakkor módosulnak az új vagy megváltozott fókuszú tárgyak vizsgakövetelményei, valamint a természettudományos vizsgatárgyakból lehetőségük lesz a vizsgázóknak projektfeladatot választani. A megújított részletes követelményekhez az Oktatási Hivatal honlapján mintafeladatsorok is elérhetők lesznek a közeljövőben.

További információ: <https://kormany.hu/hirek/korszeru-pedagogiai-modszerek-es-ertekelesi-formak-megujultak-az-erettsegi-vizsgakovetelmenyek>

Okostantermek a diákok kreativitásának fejlődéséért

Korszerű, az élményalapú és kollaboratív tanítást-tanulást támogató okostantermek kialakításáról döntött a Kormány. Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programban összesen 7 milliárd forintra lehet pályázni. A Magyar Közlönyben megjelent kormányhatározat értelmében jelentős számú, állami fenntartású köznevelési intézményben jön létre olyan, a digitális tanulást segítő tér, ahol a tanulók a legmodernebb digitális infrastruktúrát használva, a kreativitást különösen fejlesztő technológiák segítségével tanulhatnak majd. Az előzetes tervek szerint legalább 180 helyszínen hajtanak végre fejlesztést, és alakítanak ki a digitális pedagógia alkalmazásához ideális körülményeket biztosító okostantermet a következő időszakban. A felhívásra a Klebelsberg Központ nyújthat be támogatási kérelmet.

További információ: <https://kormany.hu/hirek/okostantermek-a-diakok-kreativitasanak-fejlodesereert>

Nekrológ Nagy József (1931–2021) emlékére

Szomorú hír érte a magyar pedagógiai kutatást és tanárképzést: egyik legkiemelkedőbb képviselője, Nagy József pedagógus, a hazai pedagógiai kutatás megújítója 91 éves korában elhunyt. Különböző kutatási programjaiból egész könyvsorozatok jelentek meg. Nagy József elméleti kutatásaival, átfogó igényű elemzéseivel és széles körben hivatkozott monográfiáival megalapozta és elindította a hazai pedagógia rendszer-szemléletű modellezését, sőt új fogalomrendszert alkotott a tudás kialakulása, fejlődése, a tananyag elemzése és a tanulás folyamatainak értelmezése területén. Munkássága nagy hatást gyakorolt a magyarországi pedagógiai kutatás fejlődésére. Sokszínű, eredményekben rendkívül gazdag tudományos pályafutása minden kutató számára példaként szolgálhat.

Pályázatok

Összeállította: **Karkó Ádám, Németh Gábor**

Útravaló Ösztöndíjprogram

A pályázat célja tanulók iskolai sikerességének elősegítése, tanulási motivációjuk és önértékelésük erősítése ösztöndíjjal és mentori támogatással, valamint az iskolai lemorzsolódásuk kockázatának csökkentése. A célok megvalósulását a tanulók köznevelési intézményein keresztül a mentorok segítik.

Beküldési határidő: 2021. szeptember 17.

Pályázhat az a Magyarország területén működő köznevelési intézménnyel tanulói jogviszonyban álló magyar vagy külföldi állampolgár, aki a 2021/2022. tanévben nappali rendszerű iskolai oktatás keretében tanul, és a jelentkezés benyújtásának időpontjában halmozottan hátrányos helyzetű, vagy védelembe vett, vagy családba fogadott, vagy ideiglenes hatállyal elhelyezett, vagy utógondozásban részesül, valamint tanév végi tanulmányi átlaga eléri a 3,0-s átlagot.

További információ: <https://tef.gov.hu/palyazati-felhivas-ut-a-kozepiskolaba-ut-az-erettsegihez-2/>

Virágok könnyein nevelkedtem – Meseíró- és meseillusztrációs pályázat roma, illetve roma származású diákoknak

A pályázat meghirdetője a Gyermekjóléti Alapítvány, a Savale-Együtt Roma–Magyar Együttélés Civil Szervezet, valamint az Országos Mécs László Irodalmi Társaság. A pályázat támogatója az Emberi Erőforrások Minisztériuma. A pályázat célja ráirányítani a figyelmet a roma kultúrára, irodalomra, felkelteni a legkisebbek érdeklődését is, valamint a tehetségazonosítás és tehetséggutató kutatás.

Beadási határidő: 2021. szeptember 30.

Pályázhatnak azok a 4–8. évfolyamra járó, roma, illetve roma származású diákok magyar nyelven írt – máshol nem publikált, és más pályázaton eddig nem szerepelt –, szabadon választott témájú mesékkel, továbbá bármely roma (nép)meséhez készült illusztrációval. Egy pályázó 1 mesével és/vagy 1 meseillusztrációval pályázhat!

További információ: <https://pafi.hu/palyazat/viragok-konnyein-nevelkedtem>

Nagylátószög alkotópályázat középiskolásoknak

A Ludwig Múzeum és a Nemzeti Filmintézet – Filmarchívum a Klassz program keretében közös alkotópályázatot hirdet középiskolásoknak a *Nagylátószög. 120 éves a magyar film* című kiállításához kapcsolódóan. A pályázatra három témakörben lehet pályázni: 1. Plakátkészítés Törőcsik Mari valamelyik filmjéhez; 2. Mozgó filmplakát készítése egy magyar animációs vagy kísérleti filmhez; 3. Storyboard készítése egy magyar film „kimaradt” jelenetéhez vagy alternatív befejezéséhez.

Beküldési határidő: 2021. október 3.

Pályázók köre: középiskolás diákok

A legjobb munkákat beküldő pályázók a Ludwig Múzeum és az NFI–Filmarchívum ajándécsomagját kapják.

További információ: <https://filmarchiv.hu/hu/alapfilmek/palyazatok/nagylatoszog-alkotopalyazat-kozepiskolasoknak>

Szabadfogású Számítógép Verseny 2021

Nevezni lehet bármilyen alkotással, ami digitális eszközzel készült, akár animáció, rajz, zene, játék, honlap, portál, kiegészítő alkalmazás, mobilapplikáció, kutatás, robot, saját készítésű szoftver, hardver vagy bármilyen egyéb digitális megoldás.

Beadási határidő: 2021. október 4.

Pályázók köre: Egyénileg vagy csapatban is nevezhet, aki nem töltötte még be a 19. évét. Magyarországról és akár a határon túlról is várják a jelentkezéseket. Egy versenyző több pályaművel is ingyenesen nevezhet.

A zsűri által kiválasztott nyertesek értékes díjakat nyerhetnek, és részt vehetnek a legjobb pályamunkákat bemutató kiállításon Budapesten. Emellett akár külföldi partnerversenyekre, Németországba és Ausztriába is lehetőségük lehet kilátogatni.

További információ és jelentkezés: <https://www.formaldavilagod.hu/2021/#verseny>

nkp

Tanulócsoportok
száma

1942

Hány okosfeladatsor
érhető el?

3849

Hány okosfeladat
érhető el?

44 635

Többek között az alábbi,
új NAT szerint
átdolgozott
okostankönyvek
érhetőek el a portálon:

- Etika 5.
- Irodalom 5.
- Magyar nyelv 5.
- Matematika 5.
- Technika és tervezés 5.
- Természettudomány 5.
- Történelem 5.
- Vizuális kultúra 5. tanári kézikönyv
- Irodalom 9.
- Irodalom 9. szöveggyűjtemény
- Magyar nyelv 9.
- Matematika 9. I.
- Matematika 9. II.
- Történelem 9.
- Vizuális kultúra 9. tanári kézikönyv

11 376

okosfeladatot
készítettek
a felhasználók

1412

okosfeladatsort
készítettek
a felhasználók

161 900

a legmagasabb
egyéni látogatói szám
egy nap alatt

10 377

feladatot osztottak ki
a regisztrált pedagógusok
a tanulócsoportokban

53 809

regisztrált felhasználó
a portálon

Magyarországra is megérkeztek a **MESE-HŐSÖK**

A MESE-hősök egy díjnyertes nemzetközi edukációs stroke kampány, melynek célja felkészíteni a gyerekeket arra, hogy mit tegyenek vészhelyzet esetén. Az online program során megismerkedhetnek a stroke tüneteivel és a segélyhívás fontosságával, hogy baj esetén hősként cselekedjenek!

Látogass el weboldalunkra és csatlakozz te is a programhoz! www.fastheroes.com

MEGELŐZÉS

Fókuszban a rizikófaktorok.

Játékos edukáció a legkisebbek számára is!

EGÉSZSÉG- KÖZPONTÚ NEVELÉS

Csak egészséges gyermekből lehet egészséges felnőtt!

MAGYAR NYELVŰ WEBOLDAL

Minden eszköz adott a program megvalósításához!

ANIMÁCIÓK, DALOK, VIDEÓK

Gyermekközpontú, mesés kalandok.

Tartalom a legkisebbek számára is érthető formában!

JAVÍTSUNK A STATISZTIKÁKON!

Minden második ember szív- és érrendszeri betegségben hal meg. Tegyük ellene!

MINDENKIBEN OTT REJLIK A HŐS!

A megfelelő tudás birtokában te is életet menthetsz!

NEMZETKÖZI EDUKÁCIÓS PROGRAM

Sok országban, többek között Litvániában, Csehországban, Ukrajnában és Németországban is nagy sikert aratott a program, amelyhez számtalan oktatási intézmény csatlakozott.

